

Zpracováno v rámci projektu „Odpovědný zastupitel pro otevřenou
a hospodárnou obec“, reg. č. CZ.1.04/4.1.00/B6.00019:

Analýza potřeb / priorit měst a obcí

Role obcí a měst v podpoře místní zaměstnanosti

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Metodika.....	6
2.1. Rešerše	6
2.2. Dotazníkové šetření	7
2.3. Strukturované rozhovory	8
2.4. Fokusní skupina.....	8
3. Úvod do problematiky	10
3.1. Legislativa a politika zaměstnanosti.....	10
3.2. Role obcí a měst v podpoře místní zaměstnanosti	13
3.3. Intervence současné kohezní politiky v obcích v oblasti místní zaměstnanosti a doporučení pro nastavení implementace ESI fondů v kohezní politice po roce 2013	17
4. Postavení obcí a měst v sídelní struktuře České republiky a z hlediska evropského kontextu	21
4.1. Sídelní systém České republiky v evropském kontextu	21
4.2. Současné trendy vývoje	23
4.3. Výhody a nevýhody sídelního systému Česka republiky.....	24
5. Analýza potřeb měst	28
5.1. Okruhy hlavních problémů a priorit měst.....	28
5.2. Závěr.....	38
6. Analýza potřeb obcí	40
6.1. Okruhy hlavních problémů a priorit obcí	40
6.2. Závěr.....	49
7. Závěr a doporučení	52
Zdroje dat a literatury	55
Přílohy	58

Seznam použitých zkratek

APZ - Aktivní politika zaměstnanosti

ČSÚ - Český statistický úřad

ESIF - Evropské strukturální a investiční fondy

MVČR - Ministerstvo vnitra České republiky

MMR - Ministerstvo pro místní rozvoj

MPSV - Ministerstvo práce a sociálních věcí

SLDB - Sčítání lidí, domů a bytů

ÚAP - Územně analytické podklady

Seznam obrázků

Obrázek 1 Metodika analýz potřeb.....	6
Obrázek 2 Skladba obcí v České republice, 2014.....	23
Obrázek 3 Názor na podíl města na řešení nezaměstnanosti (v %).....	29
Obrázek 4 Názor na podíl města v podpoře podnikání	30
Obrázek 5 Dosavadní aktivita měst v oblasti podpory zaměstnanosti.....	31
Obrázek 6 Aktivita města pro budoucí uplatnění žáků na trhu práce	33
Obrázek 7 Preferované způsoby zaměstnanosti ve spolupráci s okolními městy.....	34
Obrázek 8 Příležitost ve spolupráci s okolními městy v oblasti podpory podnikání ...	35
Obrázek 9 Názor na podíl obce na řešení nezaměstnanosti (v %).....	42
Obrázek 10 Názor na podíl obce v podpoře podnikání	43
Obrázek 11 Dosavadní aktivita obce pro podporu zaměstnanosti.....	43
Obrázek 12 Aktivita obce pro budoucí uplatnění žáků na trhu práce	45
Obrázek 13 Preferované způsoby zaměstnanosti ve spolupráci s okolními obcemi...	46
Obrázek 14 Příležitost ve spolupráci s okolními obcemi v oblasti podpory podnikání	47

Seznam tabulek

Tabulka 1 Struktura oslovených obcí a měst	7
Tabulka 2 Výdaje státu na politiku zaměstnanosti v ČR v období 2005–2011, v mil. Kč	12
Tabulka 3 Počet vytvořených míst a umístěných uchazečů prostřednictvím veřejně prospěšných prací v období 2011–2013	17
Tabulka 4 Velikostní skladba obcí, Česká republika, 2014.....	22
Tabulka 5 SWOT analýza potřeb venkova.....	25
Tabulka 6 SWOT analýza měst	26
Tabulka 7 Názory na nejefektivnější pomoc pro obce a města v politice zaměstnanosti ze strany státu	37
Tabulka 8 Názory na nejefektivnější pomoc pro obce a města v politice zaměstnanosti ze strany státu	49

1. Úvod

Péče o bytové potřeby občanů s trvalým pobytem v obci a podpora zaměstnanosti občanů obce patří k nejaktuálnějším problémům, se kterými se obce a města musí vypořádat. Obě témata jsou spolu úzce provázána, jelikož nedostatek pracovních míst v obci může mít za následek dlouhodobou nezaměstnanost, která může být jedním z důvodů bytové nouze obyvatel. Současně jedním z řešení sociálního bydlení je pomoci lidem v obtížné životní situaci tvorbou a dostatečnou nabídkou pracovních míst (Veřejná správa 2014a). Právě příjmy jsou předpokladem dlouhodobé udržitelnosti bydlení. Proto je vhodné se těmito tématy zabývat současně a zjištěné poznatky využít například k získání dotací z plánovaných dotačních titulů nového programovacího období 2014–2020. Svaz měst a obcí České republiky usiluje o to být nápomocen samosprávám v ČR i v těchto oblastech.

Prvořadým cílem vedení každé obce je uspokojit zájmy občana. K jeho základním jistotám patří možnost pracovat v místě svého bydliště či regionu. K tomu mohou obce přispět především nastavením podmínek pro podnikání a společnou snahou vytvářet tlak na prosazení legislativních změn, na urychlenou aplikaci pobídkových mechanismů a zavedení příkladů dobré praxe do reality. Předkládaná analýza mapuje současné problémy a priority měst a obcí v rámci jejich samostatné působnosti v oblasti podpory místní zaměstnanosti. Proto si tato analýza klade za cíl, zjistit zájem představitelů měst a obcí podporovat zaměstnanost a podnikání ve své obci či regionu.

Předkládaný dokument je členěn do sedmi kapitol. Po úvodní kapitole popisuje druhá kapitola jednotlivé metodologické postupy, které vedly k zjištění potřeb a priorit měst a obcí. Obsahem třetí kapitoly je teoretická rešerše v oblasti místní zaměstnanosti, jejíž součástí je přehled dotačních příležitostí pro obce a města v kohezní politice 2007-2013 a 2014-2020. Čtvrtá kapitola popisuje současnou sídelní strukturu České republiky, její výhody, nevýhody, současné trendy a současně zasazuje sídelní systém Česka do evropského kontextu. Kapitoly 5 a 6 jsou stěžejními - jejich obsahem jsou analýzy potřeb, které jsou zpracovány s využitím jednotného metodického postupu, avšak členěny dle cílových skupin: měst¹ (kapitola 5) a obcí² (kapitola 6). Pro účely této analýzy jsou obcemi myšleny všechny obce, které nejsou dle zákona o obcích městy. Důvodem rozdělení analýz na dvě je dáno potenciálně rozdílnými potřebami a možnostmi obcí a měst. Každá z těchto analýz je členěna do dvou podkapitol. První obsahuje okruh hlavních problémů a priorit obcí / měst, které vyplynuly z výsledků dotazníkového šetření. Tyto výsledky jsou konfrontovány se zjištěními vycházejícími z využití dalších metod, a to hloubkových rozhovorů a fokusní skupiny. Druhá podkapitola shrnuje hlavní problémy a priority, které byly zmiňovanými metodami zjištěny. Závěrečná kapitola přináší doporučení pro města a obce v oblasti místní zaměstnanosti.

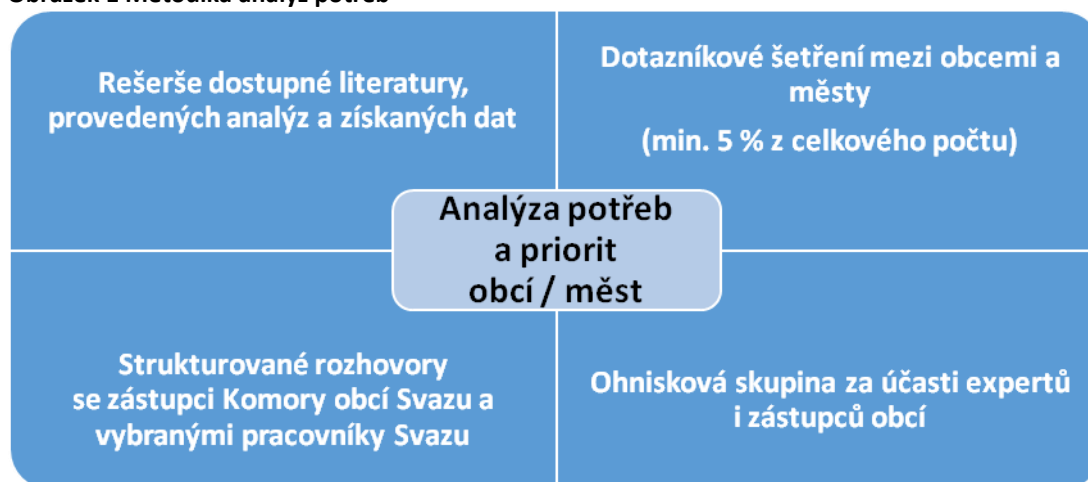
¹ pojem „město“ je definován zákonem o obcích, dle SLDB celkový počet měst dosahuje 602

² pojem „obec“ je definován zákonem o obcích, dle SLDB celkový počet obcí dosahuje 5648

2. Metodika

V rámci analýzy byly realizovány čtyři provázané aktivity – rešerše dostupné literatury a dat, dotazníkové šetření, strukturované rozhovory a ohnisková skupina (obrázek 1). Účelem tohoto souboru aktivit bylo vedle ověření klíčových témat pro obce také identifikování oblastí, které obce vnímají jako dosud nedostatečně řešené. Všechny zmiňované aktivity byly realizované v průběhu měsíce ledna v roce 2015, ačkoli přípravy na ně intenzivně probíhaly v závěru roku 2015.

Obrázek 1 Metodika analýz potřeb

Cílem analýz bylo podchytit předpokládané rozdíly v přístupu k dané problematice mezi městy a menšími obcemi. Proto jsou výsledky tam, kde je to relevantní, prezentovány ve dvou kategoriích: analýzy potřeb a priorit obcí a analýzy potřeb a priorit měst. Toto členění bylo využito především v případě dotazníkového šetření, kde byly jeho výstupy sbírány samostatně za města a menší obce, počet obyvatel obce však byl zohledněn i při diskusi ve fokusní skupině či hloubkových rozhovorech, ačkoli zde hranice nebyla již tak ostrá, neboť například někteří respondenti měli zkušenost za obě velikostní kategorie. To však umožnilo spojit souvislosti jednotlivých zjištění.

Analýzy obou velikostních kategorií mají stejnou strukturu a vycházejí ze stejných zdrojů, jejich zpracování probíhalo podobně. Města i obce byly v případě dotazníkového šetření osloveny prostřednictvím předsednictva Svazu měst a obcí České republiky (dále jen „Svazu“). Dotazník byl určen čelním představitelům měst.

2.1. Rešerše

Rešerše vychází z nejvíce relevantních dostupných zdrojů. Byla zohledněna legislativa, ale byly využity i dosud zpracované analýzy, publikace, odborná literatura,

především odborné časopisy (Moderní obec, Obec a finance, Veřejná správa apod.), relevantní webové zdroje, ale i další zdroje (např. Analýzy potřeb obcí po roce 2013 z hlediska budoucí kohezní politiky a společné zemědělské politiky z r. 2010, zápisy z jednání komisí a pracovních skupin apod.). Pro rešerši dat jsou využity především veřejně dostupné statistiky (Český statistický úřad, Sčítání lidu, domů a bytů, územně analytické podklady apod.).

2.2. Dotazníkové šetření

Další užitou metodou v rámci projektu je dotazníkové šetření, které si kladlo za cíl zjistit přístup obcí a měst k oblasti podpory místní zaměstnanosti. Respondenty byli představitelé obcí. Osloveno bylo 467 obcí a měst, přičemž pro reprezentativnost dat byly zohledněny jednotlivé velikostní kategorie obcí i jejich geografická poloha v rámci České republiky (viz tabulka 1). Šetření bylo provedeno v úzké součinnosti s Kanceláří Svazu, která oslovila cílové skupiny prostřednictvím průvodního dopisu v rámci e-mailové korespondence. Návratnost dotazníků byla 30 %.

Tabulka 1 Struktura oslovených obcí a měst

Kategorie	Velikostní kategorie obcí	Počet oslovených obcí
A	Statutární města	26
B	Všechna další města s počtem obyvatel nad 20 tisíc	37
C	Všechna další města s počtem obyvatel od 10 do 20 tisíc	68
D	Polovina měst a obcí s počtem obyvatel od 5 do 10 tisíc	140
E	Města a obce s počtem obyvatel od 2 do 5 tis	66
F	Obce s počtem obyvatel od 1 do 2 tis.	59
G	Obce s počtem obyvatel do 1 tis	71
	Celkem	467

Pozn. Vzorek obcí a měst z kategorií D až G stanovil Svaz měst a obcí ČR prostřednictvím Komory měst a Komoru obcí.

Dotazník, jehož výsledná podoba byla schválena zadavatelem, se členil na 5 základních okruhů:

1. podíl obce / města na řešení nezaměstnanosti a podpoře podnikání,
2. podpora škol ze strany obcí / měst z hlediska budoucího potenciálu pro trh práce,
3. spolupráce obce / města s okolními obcemi / městy,
4. předpokládaná role obce / města v podpoře podnikání,
5. součinnost obce / města s Úřadem práce.

Dotazník obsahoval 9 otázek, z toho bylo 7 polouzavřených, 1 otevřená a 1 uzavřená (viz příloha č. 1). U polouzavřených otázek mohli respondenti zvolit více odpovědí z výčtu alternativ možných odpovědí, případně zformulovali vlastní odpověď. Výhodou tohoto typu otázek je pro respondenta snadné a rychlé odpovídání, nevýhodou že vymezují určitý rámec možných variant a mohou ovlivnit odpovědi formulací a uspořádáním alternativ odpovědí. Otevřená otázka poskytovala respondentovi možnost sebevyjádření, ale její analýza a interpretace je složitější oproti ostatním typům otázek. Poslední otázka – uzavřená – byla dichotomní, tj. možnost výběru ze dvou odpovědí (ano / ne). Tento typ otázky usnadňuje odpovědi pro respondenta i analýzu pro výzkumníka. Negativem může být zjednodušení problému. Struktura dotazníku i znění jednotlivých otázek byly před začátkem dotazníkového šetření schváleny zadavatelem.

2.3. Strukturované rozhovory

Na rešerši a dotazníkové šetření následně navazuje pět řízených rozhovorů se zástupci Komory obcí SMO ČR (dva respondenti) a vybranými pracovníky Kanceláře SMO ČR (tři respondenti). Počet a výběr jednotlivých respondentů byly schváleny ze strany Svazu měst a obcí ČR. Strukturované rozhovory jsou jednou ze základních metod kvalitativního výzkumu a jejich princip spočívá v řízené diskuzi na zvolené téma. Tímto krokem byly ověřeny zjištěné poznatky v rámci rešerše a také odezva potřeb měst a obcí v současných návrzích operačních programů ESIF.

Respondenti Komory obcí SMO ČR, resp. Kanceláře SMO ČR byli zvoleni na základě své specializace (sociální začleňování, legislativa apod.), tj. oblasti blízké zkoumanému tématu. Hlubkové rozhovory proběhly formou osobního setkání. Délka rozhovoru se pohybovala v rozpětí 60-90 minut.

Hlavní výhodou této metody byla možnost verifikovat zjištění získaná z dotazníkového šetření a ohniskových skupin, ačkoli některé získané informace nelze úplně jednoduše zobecnit.

2.4. Fokusní skupina

Pro verifikaci zjištění z rešerše, rozhovorů a šetření byla dále sestavena tzv. fokusní skupina ze zástupců jednotlivých velikostních kategorií obcí. Metoda byla využita s cílem získání kvalitativních dat od relativně úzké skupiny zainteresovaných zástupců obcí (7 osob) prostřednictvím společné diskuze, která byla strukturovaná a vedená zpracovatelem. Fokusní skupina tak umožnila hlouběji zjistit souvislosti identifikovaných problémů zjištěných předchozími metodami.

Výběr respondentů fokusní skupiny byl založen na regionálním rozmístění obcí a na základě zprostředkování ze strany zadavatele. Jednalo se o členy odborné komise, která je orgánem Svazu měst a obcí ČR. Členy skupin byli i zpracovatelé toho projektu, kteří vystupovali v roli facilitátorů, a zadavatel. Jednání fokusní skupiny nepřesáhlo dvě hodiny.

V rámci tohoto projektu byla provedena strukturovaná fokusní skupina, která umožňovala udržet základní směr diskuse a současně poskytovala dostatečný prostor pro vyjádření účastníků. Výhoda metody spočívala v možnosti verifikovat zjištění získaná z dotazníkového šetření, a to i za účasti zadavatele.

3. Úvod do problematiky

Následující kapitola představuje legislativu a základní koncepční dokumenty v oblasti zaměstnanosti, v další části pak roli obcí a měst v podpoře místní zaměstnanosti, resp. možnosti intervencí místní samosprávy v problematice místní zaměstnanosti. Poslední částí je přehled zaměření relevantních nástrojů ze strany strukturálních fondů, resp. evropských strukturálních a investičních fondů pro podporu zaměstnanosti, které jsou k dispozici právě obcím a městům.

V rámci přípravy kapitoly byla provedena rešerše legislativy a koncepčních dokumentů v oblasti politiky zaměstnanosti (a to včetně relevantních operačních programů a dalších strategických dokumentů spojených s implementací politiky soudržnosti EU), dále byly využity statistické zdroje (zejména MPSV) a odborná literatura (především studie Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí). V neposlední řadě byly využity zkušenosti autorského kolektivu s řešením problematiky místního rozvoje. Specifikem problematiky potřeb, resp. role obcí a měst v oblasti zaměstnanosti je skutečnost, že k tomuto tématu prakticky není dostupná relevantní odborná literatura. Ta je v drtivé většině případů zaměřená na poznatky ohledně různých cílových skupin uchazečů na trhu práce, resp. zaměstnanců a na konkrétní nástroje politiky zaměstnanosti. Proto je v textu níže na odbornou literaturu odkazováno jen poskrovnu a při interpretaci analýzy se pracuje zejména s poznatky z vlastních šetření uskutečněných v rámci analýzy.

3.1. Legislativa a politika zaměstnanosti

Legislativní rámec problematiky zaměstnanosti určuje především zákon 435/2004 Sb. o zaměstnanosti. Podle § 2, odst. 1 tohoto zákona státní politika zaměstnanosti zahrnuje zejména:

- a) zabezpečování práva na zaměstnání,
- b) sledování a vyhodnocování situace na trhu práce, zpracovávání prognóz a koncepcí zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce, programů a projektů pro pracovní uplatnění fyzických osob,
- c) koordinaci opatření v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce v souladu s evropskou strategií zaměstnanosti a podmínkami pro čerpání pomoci z Evropského sociálního fondu,
- d) tvorbu a koordinaci jednotlivých programů a opatření k zajištění priorit v oblasti zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů na úseku trhu práce,
- e) uplatňování aktivní politiky zaměstnanosti,
- f) tvorbu a zapojení do mezinárodních programů souvisejících s rozvojem zaměstnanosti a lidských zdrojů na úseku trhu práce,
- g) hospodaření s prostředky na politiku zaměstnanosti,
- h) poskytování informačních, poradenských a zprostředkovatelských služeb na trhu práce,
- i) poskytování podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci,

- j) opatření na podporu a dosažení rovného zacházení s muži a ženami, s osobami bez ohledu na jejich rasový a etnický původ, s osobami se zdravotním postižením a s dalšími skupinami osob, které mají ztížené postavení na trhu práce, pokud jde o přístup k zaměstnání, rekvalifikaci, přípravu k práci a ke specializovaným rekvalifikačním kurzům, a opatření pro zaměstnávání těchto osob,
- k) opatření pro zaměstnávání fyzických osob se zdravotním postižením a dalších skupin fyzických osob, které mají ztížené postavení na trhu práce,
- l) usměrňování zaměstnávání pracovních sil ze zahraničí na území České republiky a z území České republiky do zahraničí.

Státní politiku zaměstnanosti vytváří stát a podílejí se na ní další subjekty činné na trhu práce, zejména zaměstnavatelé a odborové organizace; při provádění státní politiky zaměstnanosti spolupracuje stát s dalšími subjekty činnými na trhu práce, zejména s územními samosprávnými celky, profesními organizacemi, sdruženími osob se zdravotním postižením a organizacemi zaměstnavatelů (§ 2, odst. 2). Státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti v České republice vykonává Ministerstvo práce a sociálních věcí a Úřad práce České republiky (§ 2, odst. 3).

Politika zaměstnanosti se podle způsobu intervencí na trhu práce dělí na pasivní a aktivní politiku zaměstnanosti. Aktivní politika zaměstnanosti (dále APZ) je souhrn opatření směřujících k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti. Aktivní politiku zaměstnanosti zabezpečuje ministerstvo a Úřad práce; podle situace na trhu práce spolupracují při její realizaci s dalšími subjekty (§ 104, odst. 1). Nástroje, jimiž je realizována APZ, jsou zejména (§ 104, odst. 2):

- a) rekvalifikace,
- b) investiční pobídky,
- c) veřejně prospěšné práce,
- d) společensky účelná pracovní místa,
- e) překlenovací příspěvek,
- f) příspěvek na zapracování,
- g) příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program.

Pasivní politikou zaměstnanosti se oproti tomu rozumí zprostředkování zaměstnání uchazečům o práci a také hmotné zabezpečení uchazečů o práci. Stávající zákon o zaměstnanosti již s tímto právně-teoretickým termínem nepracuje, nicméně v rámci pozitivního práva ho můžeme nalézt například ve vyhláškách ministerstva financí (Veřejná správa 2008).

Z vývoje výdajů státu na politiku zaměstnanosti je zřejmé, že tyto výdaje jsou meziročně poměrně rozkolísané (tabulka 2). U pasivní politiky zaměstnanosti odpovídají výdaje vývoji situace na trhu práce, protože zde mají mandatorní charakter. Naopak u APZ výdaje kolísají, zejména v závislosti na realizaci projektů s podporou z Evropského sociálního fondu, která částečně nahrazuje podporu APZ ze státního rozpočtu. I vzhledem k nízké podpoře aktivní politiky zaměstnanosti ze státního rozpočtu jsou výdaje na APZ v ČR jedny z nejnižších v EU. Rozsah APZ je proto nedostatečný a rovněž neodpovídá potřebám všech uchazečů (OP Zaměstnanost 2014-2020, s. 7).

Tabulka 2 Výdaje státu na politiku zaměstnanosti v ČR v období 2005–2011, v mil. Kč

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celkem	11959	14202	15073	15681	23133	22736	17837
Pasivní politika zaměstnanosti	7047	7308	7016	7115	15078	13355	10349
Aktivní politika zaměstnanosti	4028	5301	5673	6132	4953	6171	3816

Pozn.: Zahrnuty jsou také výdaje na programy Evropského sociálního fondu.

Zdroj dat: Portál MPSV (2015) - <https://portal.mpsv.cz/sz/stat/vydaje>

Základním strategickým dokumentem pro oblast zaměstnanosti na národní úrovni je Strategie politiky zaměstnanosti do r. 2020, která byla připravena i s ohledem na začínající programové období fondů EU a Strategii Evropa 2020. Strategie vychází z Koncepce politiky zaměstnanosti 2013–2020, kterou dále rozpracovává. Strategie se zaměřuje na čtyři hlavní priority:

- Podpora přístupu k zaměstnání, zejména pro skupiny ohrožené na trhu práce;
- Podpora rovnosti žen a mužů na trhu práce;
- Podpora přizpůsobení podniků a zaměstnanců změněným potřebám trhu práce;
- Rozvoj veřejných služeb zaměstnanosti.

Cílem Strategie zaměstnanosti je zvýšit celkovou míru zaměstnanosti věkové skupiny občanů 20–64 let na cílovou hodnotu 75 % a zároveň splnit dílčí národní cíle (zvýšení zaměstnanosti žen, zvýšení zaměstnanosti starších, snížení nezaměstnanosti mládeže a snížení nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací) přijaté vládou ČR v rámci Strategie Evropa 2020, Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění (Strategie politiky zaměstnanosti do r. 2020, s. 2).

V souvislosti s hospodářskou krizí došlo po r. 2008 nejen ke skokovému nárůstu nezaměstnanosti, ale i prohloubení strukturálních problémů na trhu práce. Zejména došlo ke

zhoršení situace osob se ztíženým postavením na trhu práce (starší osoby v předdůchodovém věku, mladí, osoby pečující o osobu blízkou zejména o dítě, osoby s nízkou kvalifikací, osoby se zdravotním postižením a osoby s dalšími, zejména sociálními hendikepy). Také došlo k opětovnému prohloubení rozdílů v situaci na trhu práce mezi regiony, což v regionech s přetrvávajícími důsledky strukturálních změn ekonomiky (zejména Ústecký a Moravskoslezský kraj) ještě více zkomplikovalo pozici osob se ztíženým postavením na trhu práce. Obzvláště nepříznivá situace na trhu práce spojená s dlouhodobě vysokou nezaměstnaností je zjevná v lokalitách s vysokým zastoupením sociálně vyloučeného obyvatelstva (viz Strategie politiky zaměstnanosti do r. 2020).

V České republice přetrvává nevyváženost v pozici mužů a žen na trhu práce, která se projevuje nižší participací žen na trhu práce a jejich nižším odměňováním za vykonanou práci (viz Strategie politiky zaměstnanosti do r. 2020). Zásadním problémem je prohlubující se nesoulad mezi kvalifikačními požadavky zaměstnavatelů a kvalifikací zaměstnanců. Z hlediska naplňování politiky zaměstnanosti jsou velkou bariérou limity efektivního fungování služeb zaměstnanosti, které se projevují zejména nedostatečnými personálními kapacitami (početními i odbornými) pracovišť Úřadu práce.

Nedostatečné personální zajištění činností Úřadu práce, které bylo v minulosti spojené s růstem byrokratické zátěže a současným růstem nezaměstnanosti, má vliv na kvalitu APZ a poskytovaných služeb. Nedostatečné personální obsazení zásadním způsobem ovlivňuje (omezuje) možnost poradenství, především individuální práce s klienty (Sirovátka a Šímková 2013, s. 85).

Celkově lze dovodit jako největší deficity politiky zaměstnanosti dlouhodobě i v kontextu doznívající krize zanedbání zlepšování kapacity služeb zaměstnanosti potřebné k individuální práci s klienty, malou pozornost věnovanou vytvoření institucionálního rámce, jenž by vedl k omezení nelegálního zaměstnávání a konečně jisté rezervy z hlediska rozsahu (a cílenosti) řady opatření aktivní politiky zaměstnanosti (zejména v oblasti tvorby pracovních míst, viz. Sirovátka a Šímková 2013, s. 86).

3.2. Role obcí a měst v podpoře místní zaměstnanosti

Ačkoli obce a města nevykonávají státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti a jejich možnosti práce s uchazeči na trhu práce jsou omezené, mají možnosti problematiku zaměstnanosti přímo i nepřímo ovlivňovat. Navzdory skutečnosti, že Zákon o obcích nestanovuje žádnou výslovnou povinnost týkající se zaměstnanosti a řešení problematiky zaměstnanosti obcemi tak není přímo vyžadováno (viz Veřejná správa 2008), velká část obcí problematiku přímo či nepřímo řeší, ať už z důvodu péče o potřeby svých občanů, nebo snahy o ekonomickou prosperitu obce. Aktivní zapojení obcí a měst do řešení problematiky (ne)zaměstnanosti lze předpokládat zejména v případech dlouhodobě vysoké nezaměstnanosti, spojené například s polohou obce v území postiženém strukturálními změnami ekonomiky, či vysokým zastoupením osob se ztíženým postavením na trhu práce nebo v případech skokového nárůstu nezaměstnanosti v důsledku útlumu některého z místních významných zaměstnavatelů.

Ke zlepšení situace na trhu práce mohou města a obce podnikat např. následující kroky³:

- podporou rozvoje dopravní a technické infrastruktury i vybavenosti obcí,
- nabídkou pozemků či objektů vhodných k podnikání,
- metodickou a informační podporou podnikatelům,
- spoluprací s místními podnikatelskými subjekty a subjekty reprezentujícími podnikatele (např. hospodářskou komorou, agrární komorou),
- podporou rozvoje vybraných perspektivních odvětví hospodářství (např. cestovního ruchu či jiných aktivit, které pomohou rozvoji regionu),
- zřizováním pracovních míst obcí či jejich příspěvkovými organizacemi (např. veřejně prospěšných prací, společensky účelných pracovních míst, aktivizačních pracovních příležitostí, nebo vytvářením obecních sociálních podniků),
- realizací projektů v oblasti zaměstnanosti, zejména pak ve spolupráci s Úřadem práce,
- z dlouhodobého hlediska podporou rozvoje kvality počátečního vzdělávání.

Na realizaci velké části z výše zmíněných aktivit a opatření mohou obce a města čerpat dotační prostředky z fondů EU či národních zdrojů.

Rozvojem **dopravní a technické infrastruktury a další vybavenosti** obcí dochází zpravidla ke zlepšování kvality „tvrdého“ podnikatelského prostředí v obci. Velmi důležité (i když mnohdy přeceňované) je zejména dosažení optimálního vnějšího napojení obce na nadřazenou dopravní infrastrukturu, jehož realizace však zpravidla není v gesci obcí (ale příslušných správců infrastruktury na národní a krajské úrovni). Dopravní bariérou rozvoje místních podnikatelských zón bývá také nevyhovující napojení na místní a regionální silniční síť, které bývá časté u starších výrobních areálů, jež nebyly koncipovány na obsluhu nákladní automobilovou dopravou. Budování kapacitních a kvalitních místních komunikací za účelem podpory rozvoje místních podnikatelských zón je však mimo investiční možnosti velké části obcí a měst a neobejde se bez dotací z fondů EU či národní úrovně. Zásadní bariérou pro rozvoj pracovních příležitostí bývá místy nedostatečná kapacita a kvalita sítí technické infrastruktury. V tomto ohledu bývá místy limitující nedostatečná kapacita a stabilita přenosové a distribuční sítě elektrické energie, absence kanalizace či nedostatečná kapacita čistíren odpadních vod, absence plynofikace, nedostatky v zásobování pitnou vodou, nedostatečně řešená protipovodňová ochrana, apod. Výhodou v oblasti rozvoje technické infrastruktury je, že rozvoj některých segmentů technické infrastruktury je dlouhodobě v poměrně velké míře podporován dotacemi z fondů EU i národních zdrojů, u dalších segmentů pak bývají investorem distribuční společnosti, které financují budování příslušných sítí v případě dostatečné poptávky. K rozvoji podnikatelského prostředí pozitivně přispívá také solidní vybavenost obce veřejnými službami, která přispívá ke komfortu zaměstnavatelů, pracovních sil i klientů místních komerčních služeb.

Možností přímé podpory rozvoje zaměstnanosti ze strany obcí a měst je **nabídka pozemků či objektů vhodných k podnikání**. Dostatek disponibilních prostor k podnikání je dalším z „tvrdých“ předpokladů kvalitního podnikatelského prostředí v obci. Obce mohou

³ Volně inspirováno brožurou MMR (2010a) Rozvojové možnosti obcí a zkušenostmi autorského kolektivu s řešením problematiky místního rozvoje.

i s pomocí dotačních prostředků budovat průmyslové a podnikatelské zóny „na zelené louce“, což zpravidla bývá nejméně náročná a nejúspěšnější forma nabídky ploch za účelem rozvoje podnikání. Jednostranné využívání nezastavěných (zpravidla zemědělských) ploch má však řadu negativ (zejména likvidaci kvalitní zemědělské půdy) a především u rapidně se rozvíjejících sídel jde o neudržitelný způsob rozvoje. Další možností je nabídka ploch a objektů, u nichž zaniklo (nebo bylo rapidně omezeno) původní využití, tedy brownfieldů. Přeměna brownfieldů na plochy a objekty vhodné k podnikání je však zpravidla náročnější, nákladnější a zdouhavější, než příprava podnikatelských zón „na zelené louce“, představuje však šetrnější hospodaření s krajinou a vede k odstranění mnohdy zanedbaných ploch a objektů a zkvalitnění urbanistického prostředí v obci. Obec může nabízet podnikatelům také různé objekty vlastněné obcí, např. nebytové prostory v objektech občanské vybavenosti.

Metodická a informační podpora podnikatelů může představovat jeden z měkkých způsobů zvyšování kvality podnikatelského prostředí v obci. Může být vhodná zejména pro podporu malého a středního podnikání, tedy subjektů, které nemají dostatečné lidské kapacity pro sledování složitého legislativního prostředí, nebo např. dotačních příležitostí. Tato podpora tak může obnášet zprostředkování informací o dotačních příležitostech, metodickou podporu potenciálních příjemců podpory z fondů EU či národních zdrojů, legislativní podporu, apod. Informační podpora podnikání může spočívat také v marketingové podpoře místních podnikatelů, resp. podpoře odbytu místních produktů, nebo informování o investičních příležitostech v obci.

Metodickou a informační podporu je vhodné kombinovat se **spoluprací s podnikatelskými subjekty a subjekty reprezentujícími podnikatele**. Spolupráce může mít charakter pravidelných dvoustranných jednání představitelů obce s místními klíčovými podniky, či pro tento účel vzniklých diskusních platforem obce, podnikatelů a dalších subjektů za účelem průběžného zjišťování potřeb místních podnikatelů a vyhodnocování možností spolupráce. Pro tento účel je vhodná také spolupráce obcí se subjekty reprezentujícími podnikatele, zejména pak s hospodářskou komorou či agrární komorou. Výstupem spolupráce může být realizace společných projektů, dílčích aktivit pro řešení potřeb konkrétních podnikatelských subjektů, a další opatření, která mohou pomoci k rozvoji, resp. stabilizaci pracovních příležitostí.

Rozvoj pracovních příležitostí mohou obce a města stimulovat také cílenou **podporou** některého z **místních perspektivních odvětví**. Velmi rozšířená je zejména podpora rozvoje cestovního ruchu, který má určitý rozvojový potenciál mj. v návaznosti na přírodní a kulturní atraktivitu na velké části území ČR. V případě cestovního ruchu bývá podporována zejména tvorba nových/inovovaných produktů v cestovním ruchu, rozvoj (zejména doplňkové) turistické infrastruktury nebo místní/regionální marketing. Místy je v závislosti na místních předpokladech i strategii obce kladen důraz na rozvoj jiných odvětví, v jejichž prospěch jsou realizována specifická rozvojová opatření.

Obce a města mohou zajišťovat rozvoj pracovních příležitostí také přímo **vytvářením pracovních míst v rámci místní samosprávy a služeb pro občany**, a to zejména u příspěvkových organizací a jiných subjektů zřizovaných obcí či městem. Tato pracovní místa přitom nemusejí pouze přispívat k obecnému zvyšování zaměstnanosti, ale zejména k zaměstnávání specifických cílových skupin občanů, především pak osob se ztíženým postavením na trhu práce. Vzhledem k omezeným finančním možnostem obcí jsou pro tuto

aktivitu zásadní dotační zdroje, které jsou zpravidla vázané právě na podporu osob se ztíženým postavením na trhu práce. Právě s pomocí dotačních zdrojů mohou obce a města vytvářet pracovní místa v rámci veřejně prospěšných prací, společensky účelných pracovních míst, aktivizačních pracovních příležitostí, nebo vytvářením obecních sociálních podniků. I dotační prostředky na podporu těchto nástrojů jsou ovšem omezené a v jednotlivých obcích tak za příznivých okolností umožňují vytváření řádově jednotek pracovních míst.

Vedle vytváření pracovních míst samotnými obcemi a městy se může místní samospráva podílet také na **realizaci projektů v oblasti zaměstnanosti**, které spočívají především v práci s uchazeči. Ve **spolupráci s Úřadem práce** i jinými relevantními subjekty (např. Agenturou pro sociální začleňování) a partnery mohou obce a města spolupracovat na realizaci rekvalifikací, aktivizaci nemotivovaných uchazečů, podpoře začínajících podnikatelů a jiných záměrech, které spočívají ve zdokonalování kompetencí uchazečů na trhu práce. Vzhledem k systémovým nedostatkům v činnosti pracovišť Úřadu práce může místní samospráva asistovat příslušnému pracovišti Úřadu práce u aktivit, na jejichž zdárnou realizaci nemá Úřad práce kapacity. To se může týkat např. systematické práce s osobami se ztíženým postavením na trhu práce, nebo kariérního poradenství.

Z dlouhodobého hlediska je perspektivní **podpora kvality počátečního vzdělávání**, vzhledem k roli místní samosprávy jako zřizovatele základních škol a mateřských škol pak především primárního vzdělávání. Dlouhodobě je skloňována zejména podpora vyššího zájmu žáků o technické a přírodovědné obory, které je možné dosáhnout mj. zvyšováním kvality výuky a zaváděním inovativních vyučovacích metod a pomůcek v příslušných předmětech. Vhodná je též podpora rozvoje kariérového poradenství na školách a prevence předčasného ukončování školní docházky.

Z nástrojů APZ jsou obcemi a městy nejhojněji využívány veřejně prospěšné práce. Veřejně prospěšnými pracemi se rozumí časově omezené pracovní příležitosti spočívající zejména v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných obdobných činnostech ve prospěch obcí nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí, které vytváří zaměstnavatel nejdéle na 24 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, a to i opakovaně, k pracovnímu umístění uchazečů o zaměstnání. Pracovní příležitosti jsou vytvářeny na základě dohody s Úřadem práce, který na ně může zaměstnavateli poskytnout příspěvek (§ 112 odst. 1 Zákona o zaměstnanosti). Veřejně prospěšné práce bývají často využívány k zaměstnání osob se ztíženým postavením na trhu práce (např. osob ohrožených dlouhodobou nezaměstnaností).

Z přehledu počtu vytvořených pracovních míst a počtu umístěných uchazečů prostřednictvím veřejně prospěšných prací je zřejmý zásadní význam dotací z Evropského sociálního fondu pro uplatňování tohoto nástroje (tabulka 3). Právě relativně nízká úroveň podpory (nejen) veřejně prospěšných prací ze státních zdrojů je jedním z projevů dlouhodobého podfinancování APZ v ČR, kde patří podíl výdajů na APZ mezi nejnížší v EU (viz OP Zaměstnanost 2014-2020, Strategie politiky zaměstnanosti do r. 2020). Problémem zejména u menších obcí je, že bez dotační podpory nejsou schopny udržet pracovní místa zřízená v rámci veřejně prospěšných prací. Na druhou stranu obce tohoto nástroje využívají k úsporám prostředků na údržbu a tím de facto částečně znemožňují realizaci těchto činností prostřednictvím standardních pracovních úvazků nebo tržní cestou. Výsledný efekt na zaměstnanost je tak do určité míry sporný.

Tabulka 3 Počet vytvořených míst a umístěných uchazečů prostřednictvím veřejně prospěšných prací v období 2011–2013

	2011		2012		2013	
	vytvořená místa	umístění uchazeči	vytvořená místa	umístění uchazeči	vytvořená místa	umístění uchazeči
Bez podpory ESF	9139	9830	5166	5279	5132	5232
S podporou ESF	10764	11492	7592	7554	16074	16607

Pozn.: V řádku „Bez podpory ESF“ je uveden souhrn vytvořených míst a umístěných uchazečů v rámci podpory ze státního rozpočtu. V řádku „S podporou ESF“ je uveden souhrn vytvořených míst a umístěných uchazečů v rámci projektů podpořených prostřednictvím OP Lidské zdroje a zaměstnanost z Evropského sociálního fondu.

Zdroj dat: MPSV 2014

3.3. Intervence současné kohezní politiky v obcích v oblasti místní zaměstnanosti a doporučení pro nastavení implementace ESI fondů v kohezní politice po roce 2013

Na úvod je třeba předeslat, že intervence zaměřené na podporu místní zaměstnanosti z fondů EU nejsou v relevantních materiálech jednoznačně vymezeny. Pro téma zaměstnanost je v období 2014 – 2020 připraveno z prostředků EU v rámci Operačního programu Zaměstnanost 2,1 mld. €, což oproti programovému období 2007 – 2013 znamená nárůst o přibližně 300 mil. €. Podporu zaměstnanosti lze chápat v širším nebo užším významu. Ačkoli míru zaměstnanosti a zaměstnatelnosti nepochybně velmi ovlivňují aktivity zaměřené mimo jiné na rozvoj vzdělávání, podnikatelského sektoru, ale i kvalita lokálního prostředí, tato studie se zaměřuje na užší vymezení. Pro potřeby této studie jsou takto chápány intervence zaměřené na podporu zaměstnanosti, u kterých jsou uvedeny obce jako možný příjemce.

Po formální stránce je tato část rozdělena dle jednotlivých programových období, jejichž přístup k podpoře zaměstnanosti popisuje. Popisovaná programová období 2007-2013, resp. 2014-2020 jsou následována textem věnovaným doporučením pro implementaci ESI fondů v připravovaném období.

Programové období 2007–2013

Téma zaměstnanosti je v základním koncepčním dokumentu politiky ekonomické a sociální soudržnosti programového období 2007–2013, tj. v Národním strategickém referenčním rámci ukotveno ve strategickém cíli I Otevřená, flexibilní a soudržná společnost. Pro implementaci priority B tohoto strategického cíle Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti byla definována celá řada aktivit, které bylo možné z příslušných operačních programů podpořit. Kromě ostatních, z hlediska podpory zaměstnanosti typičtějších aktivit je na lokální či regionální úrovni zdůrazněna z hlediska místní zaměstnanosti podpora územních (regionálních a místních) iniciativ zaměřených na aktivizaci sociálních partnerů, posílení sociálního dialogu pro řešení místních problémů trhu práce a vytváření sítí pro přenos a sdílení poznatků a zkušeností (NSRR, str. 48).

Priorita Zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti byla v programovém období 2007-2013 implementována prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje

a zaměstnanost, Integrovaného operačního programu a Operačního programu Adaptabilita. Intervence, které byly nastaveny s cílem podpořit zaměstnanost a současně jsou, resp. byly otevřeny obcím a městům, jakožto potenciálním příjemcům, jsou specifikovány v tabulce v příloze 1. Pro obce byly tyto intervence obvykle otevřeny přes grantová schémata, méně často byly obce a města způsobilým příjemcem pro individuální projekty, v jednom případě byla implementace nastavena přes Fond malých projektů. Podpora zaměstnanosti byla v principu dostupná pro všechny regiony ČR, včetně Prahy.

Ačkoli portfolio disponibilních intervencí je poměrně široké, zájem ze strany obcí není příliš velký. Z přehledu realizovaných projektů (Databáze produktů ESF v ČR) konzultovaného k lednu 2015 vyplývá, že příliš velký zájem o tento typ podpory mezi obcemi a městy nepanoval. Projektů bylo podpořeno pouze málo, maximálně několik málo desítek v oblasti integrace na trh práce. Ještě slabší zájem byl zaznamenán v případě podpory rovných příležitostí.

Ani sociální ekonomika / sociální podnikání není prozatím příliš využíváno mezi obcemi, jakkoli je lze vnímat jako nástroj, kterým mohou být v obci přímo vytvářena pracovní místa pro vybrané cílové skupiny. Jak vyplynulo z evaluace projektů realizovaných v rámci výzev č. 30 OPLZZ a 1 a 8 IOP, jejichž cílem byla podpora a rozvoj sociálního podnikání (MPSV 2014), podpora nebyla v těchto výzvách přímo otevřena obcím, přesto se však některé obce na tomto poli angažují (např. formou založení s.r.o.). Sociální podniky, případně sociální integrační podniky podpořené v programovém období 2007-2013 obecně vznikaly v poměrně širokém portfoliu oborů, nejčtenější druhem činnosti bylo pohostinství a stravování, výroba nebo nejrůznější služby, přičemž tyto tři obory představují dohromady přibližně 25 % všech podpořených podniků. Zajímavým příkladem sociálního podniku vzniklého při obci nebo městě jsou například Technické služby v Bruntále nebo Vejpřtech či městská sociální firma ONZA v Jirkově, která se stará o zeleň, zimní údržbu, údržbu občanské vybavenosti, sociální služby⁴.

Programové období 2014–2020

Podpora zaměstnanosti se i v programovém období 2014-2020 prolíná několika operačními programy. Analogicky jako při popisu situace v programovém období 2007–2013 je třeba konstatovat, že se objevuje celá řada intervencí, které mohou podpořit zaměstnanost zprostředkovaně, tento text se nicméně zaměřuje na intervence, jimiž mohou obce působit na místní zaměstnanost přímo. Zcela zásadní je OP Zaměstnanost, doplňkově je toto téma implementováno ještě Integrovaným operačním programem, v Praze pak OP Praha – Pól růstu ČR. Operační programy prozatím nebyly schváleny, tato studie pracuje s oficiálně zveřejněnými verzemi zaslanými EK v červenci 2014 (kromě IROP, který zveřejnil aktualizovanou verzi v prosinci 2015). První výzvy jsou dle předběžných harmonogramů výzev jednotlivých OP očekávány na jaře 2015 v případě OPZ, v září 2015 v případě IROP a říjnu 2015 u OP PPPR.

Klíčem pro výběr intervencí zařazených do přehledu (v příloze 2) bylo opět (kromě tematického zaměření) vymezení příjemce, tedy obce. Srovnání s intervencemi obdobně zaměřenými pro stejný typ příjemců v programovém období 2007-2013 ukazuje na některá

⁴ www.ceske-socialni-podnikani.cz, staženo 28.1. 2015.

nová témata či spíše na jejich zdůraznění. Jedná se o oblast inovací při podpoře zaměstnanosti a o komunitně vedené místní strategie. Některé inovativní prvky byly zastoupeny i v programovém období 2007-2013, ovšem programové období 2014-2020 pro ně explicitně vyčleňuje samostatnou intervenci. Komunitně vedené místní strategie jsou jedním z nástrojů územní dimenze, který by měl přispět k územní koncentraci podpory. Tento typ strategií bude implantován prostřednictvím MAS a bude mít proto dopad spíše na venkovské oblasti. Urbánní oblasti však mají také své nástroje pro zajištění koncentrace určitého množství prostředků a počítá se dokonce i s tematickým vymezením územní dimenze, přičemž pro podporu místní zaměstnanosti jsou důležité především územní dimenze pro řešení problémů v oblasti trhu práce a územní dimenze pro řešení sociálního začleňování - sociálně vyloučené lokality.

V programovém období 2014–2020 je nepochybně zdůrazněna podpora sociální ekonomiky, ačkoli i toto téma bylo možné v programovém období 2007-2013 podpořit. Obce a města tak získávají zřetelnější možnost nejen ovlivňovat trh práce, ale i přímo vytvářet pracovní místa, pokud se rozhodnout zřídit a provozovat sociální podnik.

Doporučení

Podpora zaměstnanosti je obvykle spojována primárně s činností jiných institucí, než jsou obce. Ačkoli role místní samosprávy je důležitá pro úspěšnou implementaci politiky zaměstnanosti, její zapojení je podle Dohody o partnerství považováno za nedostatečné. I když lze získat podporu i na úrovni obcí pro širokou škálu aktivit, které jsou obvykle s politikou zaměstnanosti spojovány, její role by měla spočívat i v mobilizaci vnitřního potenciálu a v podpoře tvorby nových typů pracovních příležitostí. V této souvislosti by bylo třeba vytvářet efektivní partnerství na místní i regionální úrovni a podpořit provázání služeb zaměstnanosti a sociálních služeb (případně i dalších služeb) s ohledem na vyšší uplatnitelnost cílových skupin (Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020 České republiky (str. 16)). Zaměstnanost, a to i na lokální úrovni je velmi složitý a komplexní problém, jehož efektivní řešení lze nalézt právě při spolupráci relevantních aktérů na trhu práce. Místní samospráva by díky všestranné znalosti daného území a jeho specifík takovou spolupráci mohla či dokonce měla iniciovat a ESI fondy EU jsou pro to vhodným nástrojem.

Operační programy 2014–2020 ještě nebyly schváleny, jejich tematické zaměření je však již více méně definováno – jakkoli může ještě dojít ke změnám v průběhu vyjednávání s Evropskou komisí. Případná doporučení mají proto smysl zejména v implementační rovině. Ačkoli tato kapitola se implementaci věnovala pouze okrajově, přinejmenším lze formulovat následující doporučení:

„Podpořit absorpční kapacitu obcí a měst pro přípravu a realizaci smysluplných projektů v oblasti podpory místní zaměstnanosti“.

Ačkoli je místní samospráva bezesporu významným subjektem z hlediska podpory místní zaměstnanosti, zejména díky komplexní znalosti místního prostředí, tento typ příjemce čerpal prostředky EU v programovém období 2007–2013 pouze na malé množství projektů. Díky případné větší informovanosti o existujících možnostech podpory, spolu s prezentovanými příklady dobré praxe by tento stav mohl být změněn v programovém období 2014–2020 k lepšímu.

„Usnadnit čerpání prostředků fondů EU pro obce a města v oblasti podpory místní zaměstnanosti.“

Obecným problémem „měkkých projektů“ je jejich vysoká administrativní náročnost, což je ve spojení s velikostí projektů (ve smyslu schválených prostředků) vysoce demotivující faktor. Jakékoli zjednodušení administrativy spojené s přípravou a realizací těchto projektů proto bude vítanou změna, která může přispět k vyššímu zájmu o podporu zaměstnanosti prostřednictvím ESI fondů.

4. Postavení obcí a měst v sídelní struktuře České republiky a z hlediska evropského kontextu

Následující kapitola je rozdělena do 3 podkapitol, které jsou vzájemně provázané. První popisuje současný sídlení systém České republiky a dává ho do souvislosti s evropským kontextem. Obsahem druhé podkapitoly jsou současné trendy vývoje struktury osídlení Česka. Třetí podkapitola je věnována výhodám a nevýhodám sídelního systému Česka republiky s důrazem na rozdělení postavení venkovského a městského prostoru.

4.1. Sídelní systém České republiky v evropském kontextu

Struktura osídlení České republiky z hlediska hierarchického uspořádání sídel je velmi odlišná od ostatních zemí Evropské Unie, částečně srovnatelná jen se situací ve Francii a na Slovensku. Opačným extrémem jsou pak především severské státy – například v Dánsku existuje po reformě veřejné správy v roce 2007 jen 98 obcí.

Český sídelní systém se vyznačuje nejnižším průměrným počtem obyvatel na obec (1640 obyv./obec) a velikostně je na tom podobně (průměrná velikost obce činí 13 km²). Hustota obyvatelstva venkovských oblastí, která je jedním z kritérií pro vymezení venkovské oblasti, je v České republice na úrovni obcí vyšší než v ostatních zemích EU, tzn. 75 % celkové rozlohy státu tvoří venkovské osídlení s hustotou zalidnění nižší než 100 obyvatel na 1 km². (Srnová, Mátl 2009).

V roce 2014 existovalo v České republice více než 6 tisíc obcí. Měst bylo celkem 602. Některé z obcí přitom mají statut města.⁵ Pro účely členění této analýzy je tato skupina oddělena od zbylé skupiny obcí (kterých je 5 648). Obecně platí, že v tomto členění jsou města takové jednotky, kde se koncentrují aktivity s vyšší přidanou hodnotou (terciární a kvartérní), zatímco obce lze ztotožnit spíše s pojmem venkov. S těmito vstupními hypotézami bude v analýze dále pracováno.

Vždy je však třeba brát v potaz, že i tyto jednotky jsou vnitřně heterogenní. V souboru měst existují výrazné rozdíly v jejich velikosti, struktuře obyvatelstva i tempu růstu. Ve skupině měst jsou při aktuálně platné definici také jednotky spíše venkovské a periferní (do kategorie měst spadá také 27 s počtem obyvatel menším než 1000) a naopak ve skupině obcí takové, které úzce sousedí s velkými metropolitními regiony a vytváří s nimi funkční regiony.

Sídelní strukturu České republiky lze charakterizovat jako velmi rozdrobenou. Jedná se o následek několikasetletého historického vývoje. Struktura osídlení byla formována cílenými i spontánními aktivitami. Nicméně její zásadní proměnu způsobil příchod průmyslové revoluce. Ta s sebou přinesla proces přeměny venkovských oblastí na oblasti městské a proměnu venkovské společnosti na společnost městskou. Urbanizační proces tedy začal pronikat i do menších sídelních útvarů, ve kterých se výrazněji začaly uplatňovat

⁵ Dle zákona o obcích (128/2000 Sb., §3) je obec, která má alespoň 3 000 obyvatel městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Městy jsou zároveň ty obce, které měly statut města před 17. květnem 1954, pokud o to požádají předsedu Poslanecké sněmovny.

nezemědělské funkce. (UUR 2006) Vlivem těchto skutečností došlo k proměně velikostní struktury sídel i změně koncentrace obyvatel. Základní rysy struktury osídlení na našem území lze definovat takto: vysoká míra rozdrobenosti venkovských sídel, relativně nízký podíl velkoměst a významná role malých a středních měst. V České republice jsou kromě Prahy jen dvě města s více než 300 tisíci obyvateli – Brno, Ostrava – a tři další města s více než 100 tisíci obyvateli (Liberec, Plzeň, Olomouc).⁶

V roce 2014 existovalo v České republice více než 6 tisíc obcí, přičemž jejich struktura dle počtu obyvatel nebyla rovnoměrná. Dominovaly velikostní kategorie obcí do 999 obyvatel, které tvořily 77 % všech obcí, ale žilo v nich jen 17 % obyvatel (tabulka 4 a obrázek 2). Nejvíce obcí (2001) se nalézalo v kategorii 200-499 obyvatel. Celkem existovalo 602 měst, 214 městysů a 5651 obcí.

Podíl obcí tedy činil více než 90 %, ale žilo v nich jen 28,2 % obyvatel. V městysích žilo pouze 2,4 % obyvatel. Míra urbanizace na našem území činila 69,4 %. Průměrný počet obyvatel na obec dosahoval téměř 1700. Na venkovskou obec to již bylo jen okolo 500 obyvatel, vlivem jejich průměrně velikosti (11 km²). (ČSÚ 2009)

Tabulka 4 Velikostní skladba obcí, Česká republika, 2014

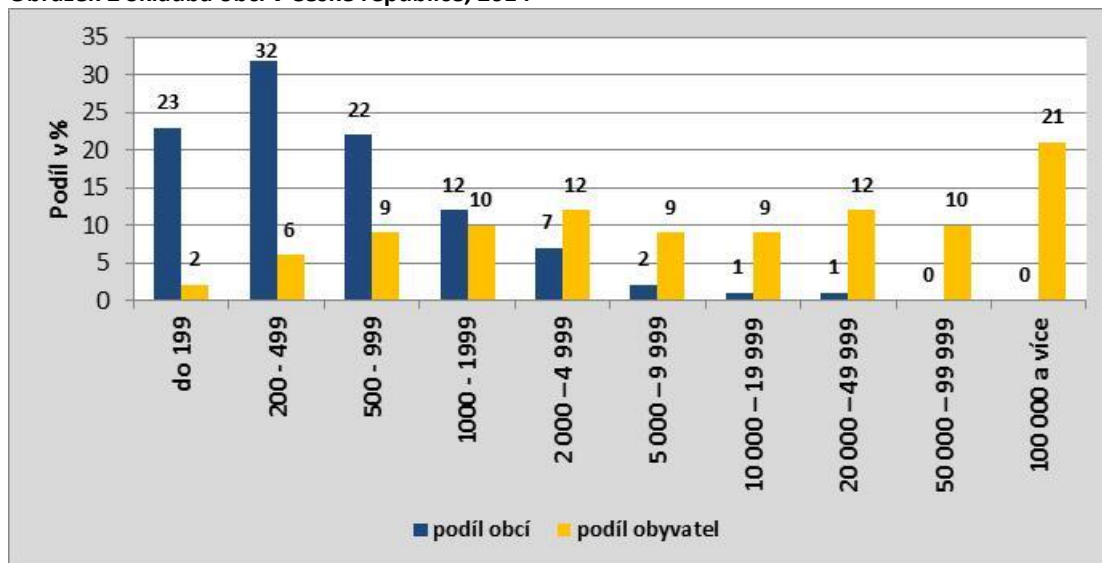
Velikostní kategorie obce	Počet obcí			Počet obyvatel		
	abs.	podíl v %	kumulovaný podíl v %	abs.	podíl v %	kumulovaný podíl v %
do 199	1455	23	23	180 685	2	2
200 - 499	2001	32	55	651 677	6	8
500 - 999	1369	22	77	962 432	9	17
1000 - 1999	745	12	89	1 038 124	10	27
2 000 – 4 999	412	7	96	1 250 829	12	39
5 000 – 9 999	140	2	98	960 028	9	48
10 000 – 19 999	68	1	99	950 621	9	57
20 000 – 49 999	43	1	100	1 252 935	12	69
50 000 – 99 999	15	0	100	1 078 391	10	79
100 000 a více	5	0	100	2 186 697	21	100
Celkem	6253	100	/	10 512 419	100	/

Zdroj: ČSÚ 2014 – Malý lexikon obcí 2014 (http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/publ/320199-14-r_2014)

Důsledkem struktury obcí, tj. převahy obcí o malé populační velikosti, je pak nedostatek financí, jelikož každá obec musí financovat služby a infrastrukturu ze svého rozpočtu. Přitom efektivnější by bylo zajistit služby a infrastrukturu v populačně větších obcích.

⁶ V porovnání s populačně srovnatelnými zeměmi Evropské unie (Nizozemsko má 25 velkoměst, Maďarsko 9 apod.) se řadí k zemím s velmi nízkým počtem velkoměst a současně ke státům s nejvyšším zastoupením malých obcí.

Obrázek 2 Skladba obcí v České republice, 2014

Zdroj: ČSÚ 2014 – Malý lexikon obcí 2014 (http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/publ/320199-14-r_2014)

4.2. Současné trendy vývoje

V současné době lze v České republice rozlišit čtyři základní tendence v rozvíjení hierarchie středisek: 1) zvyšování počtu měst, při současném zvyšování jejich diferenciaci, 2) zužování souboru regionálních středisek a jejich výrazné rozrůžňování, 3) formování hierarchie omezeného počtu nadodálních center/metropolitních areálů a 4) prohlubování hierarchické diferenciaci na nejnižších úrovních – vylidňování malých sídel⁷. (Hámpel 2005) Mohlo by se zdát, že obce do 500 obyvatel v posledním desetiletí obyvatelstvo ztrácely, avšak právě tyto obce relativně nejvíce obyvatel získaly a tím se přesunuly do vyšší velikostní kategorie. Venkovské obce rostly v období 2001–2011 intenzivněji než obce nad 3000 obyvatel, a tak se jejich podíl na obyvatelstvu Česka mírně zvýšil. (Veřejná správa 2012)

Regionálně nejvíce získávaly obce v zázemí metropole a v blízkosti velkých (zejména krajských) měst. Současná struktura osídlení je tedy ovlivňována především procesem suburbanizace, který se v českých poměrech projevuje od poloviny 90. let 20. století, avšak největší intenzity dosahuje až v posledním desetiletí. Nejprve byl proces patrný u velkých měst (Praha, Brno) a časem se projevil i u měst nižších velikostních kategorií.⁸ Suburbanizační trendy navazují na dřívější vývoj nebo rozvíjejí zcela nová území. Řada venkovských obcí se poměrně živelně rozrůstá vlivem trendu bydlení na venkově a v příměstských oblastech. (Mátl, Srnová 2012) Suburbánní sídla představují přechod mezi sídly venkovskými a městskými.

⁷ Vylidňování venkova lze pozastavit například růstem pracovních příležitostí v drobných provozovnách na venkově, vliv má i nedostatečná bytová výstavba ve městech a naopak zvýšení rozsah výstavby rodinných domů v zázemí měst a ve venkovském prostoru. (UUR 2006)

⁸ Více se lze dočíst v Atlasu obyvatelstva – suburbanizace. <<http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/suburbanizace>>, nebo na stránkách výzkumného týmu URRIlab Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy <www.suburbanizace.cz>.

Suburbanizační procesy vedou k obrátu vývoje obyvatelstva jednotlivých velikostních skupin obcí, tj. od roku 2000 ubývá obyvatel v městském prostoru ve prospěch venkova a dochází ke zmenšování rozdílů mezi městským a venkovským prostorem v ekonomické oblasti, které se projevuje v zázemí velkých měst, kde probíhá intenzivní bytová výstavba. (ČSÚ 2009) Největší úbytky zaznamenávají města nad 50 tisíc obyvatel a naopak migračně nejatraktivnější jsou menší a střední obce (500-5000 obyvatel), zejména v zázemí velkých měst. Působením tohoto procesu tedy došlo ke změně vztahu mezi městy a venkovem, tzn. obrácení tradičního migračního vztahu mezi nimi.

S procesem jsou spojeny i rozdíly v rámci samotného venkovského prostoru, který již není homogenní. Z toho vyplývají rozdílné problémy obcí a možnosti jejich řešení. Diferenciace mezi jednotlivými venkovskými obcemi jsou dány řadou faktorů, např. jejich vertikální i horizontální polohou. Existují výrazné rozdíly mezi suburbánními prostory a oblastmi periferie. (ČSÚ 2009) V této souvislosti lze definovat dvě skupiny obcí:

- obce, které leží v okolí velkých měst a jsou migračně atraktivní,
- obce, které jsou dlouhodobě migračně ztrátové. Jedná se především o obce lokalizované v oblasti vnitřní periferie, tj. především v pásech hranic podél krajů, které mají nižší dostupnost do center regionů. (Mátl, Srnová 2012)

První skupina obcí vlivem velkého nárůstu počtu obyvatel řeší problémy se zajištěním odpovídajících kapacit občanské vybavenosti apod. (dáno proměnou vzdělanostní a věkové struktury obyvatelstva v suburbanizovaných územích, kam se stěhují především mladší osoby s vyšším sociálním statutem). Druhá skupina obcí se naopak potýká s problémem zcela opačným, a to odlivem obyvatelstva, což sebou nese zvýšené finanční náklady na udržení chodu mateřských a základních škol a dalších služeb. Současně v této skupině obcí bydlí především starší obyvatelé, kteří vyvíjí tlak na sociální a zdravotní služby.

Potřeby a problémy obcí jsou spojeny i s vývojem po roce 1990, kdy v České republice k dezintegračním procesům, které znamenaly osamostatnění převážně malých obcí. S tím je spojen ztížený výkon státní správy a samosprávy spolu s omezenou soběstačností v plnění potřebného rozsahu uložených funkcí.

4.3. Výhody a nevýhody sídelního systému Česka republiky

Velký počet obcí je na jednu možné brát jako pozitivní – například větší možnost demokratické participace na správě věcí veřejných, či blízkost samosprávy občanům, na druhou stranu však fragmentována sídelní struktura přináší také některé problémy. Jedná se především o limitované ekonomické možnosti malých obcí (neschopnost provádět velké investiční projekty), možnou slabou kvalitu veřejných služeb, případně neschopnost úřadu zajistit základní služby – např. veřejnou dopravu nebo sběr odpadu a jeho likvidaci (Blažek 2002; Hampel a Dostál 2007).

Všechny obce vykonávají samosprávu a přenesenou státní správu, přičemž 380 z nich jsou obce s pověřeným obecním úřadem a 205 obce s rozšířenou působností. Obce malé populační velikosti mohou mít potíže se zajišťováním základních služeb pro své občany. (Kašparová, Půček a kol. 2009) Přičemž právě dostupnost občanské vybavenosti

(mateřské školy apod.) v obci je jedním z klíčových faktorů kvality života v obci, která byla v minulosti dána spíše možností připojení na technickou infrastrukturu. Problém (ne) dostupnosti občanské vybavenosti nespočívá jen v oblasti financování služeb, ale i v přeneseném výkonu státní správy a neuvolněnost funkcí starosty na malých obcích. Navíc se na venkově nalézají méně pracovních příležitostí (dáno ústupem zemědělství, které dříve v ekonomické činnosti dominovalo), což má za následek dojížděku obyvatel za prací mimo své bydliště. Tato a další fakta shrnují následující tabulky 5 a 6, které ukazují slabé a silné stránky venkovských obcí / měst a jejich příležitosti a rizika. Jak je patrné, postavení a možnosti měst jsou jiné než obcí. Pro obce je charakteristická malá diverzifikace pracovních míst a jejich rychlý úbytek spolu s rostoucí převahou obytné funkce nad funkcí ekonomickou a obslužnou, nedostatek finančních prostředků atd. Proti tomu ve městech dochází např. k vysídlování trvale bydlícího obyvatelstva, obsazování center měst administrativními prostory a zhoršování kvality životního prostředí. Přes rozdílné výchozí podmínky a charakteristické prvky je u měst i obcí pro řešení jejich problémů nutné: zlepšit možnost čerpání dotací a financí z evropských fondů, zlepšit výkon místní správy a zvýšit vzájemnou spolupráci různých subjektů.⁹

Tabulka 5 SWOT analýza potřeb venkova

Silné stránky	Slabé stránky
• Ekologické kvality života na venkově • Kulturní dědictví umožňující rozvoj turistiky a volnočasových aktivit • Přírodní potenciál • Velká intenzita, koncentrace a diverzifikace zemědělské produkce	• Nedostatečná dostupnost a obslužnost veřejnou dopravou, • Nedostatek pracovních příležitostí, • Vyšší zadluženost některých obcí • Absence integrovaného přístupu v řešení venkovské problematiky na straně místních aktérů i na straně dotčených státních orgánů • Nedostatečné personální zajištění moderní a efektivní místní správy • Nedostatečné a nerovnoměrné pokrytí sítí služeb • Špatná ekonomická situace v marginálních oblastech • Nepříznivá věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva ve většině venkovských obcí
Příležitosti	Hrozby
• Zlepšení možnosti čerpání dotací a financí z fondů EU a tuzemských zdrojů • Zjednodušení a modernizace veřejné správy • Využití potenciálu partnerských venkovských sítí • Rozvoj podnikání v malých obcích pro udržení lokálních ekonomických aktivit	• Bariéry v podnikání způsobené nepřehlednou a komplikovanou legislativou a obecně nepříznivými podmínkami pro rozvoj podnikatelského prostředí • Oslabení vztahu obyvatel k místu jejich bydliště • Neudržitelnost rozsahu a kvality

⁹ Malé obce mají menší úspěšnost při čerpání dotací z různých státních a evropských fondů.

• Zajištění v přístupu k základním službám zejména pro znevýhodněné skupiny obyvatel • Rozvoj cestovního ruchu přinášející značné množství financí do venkovských oblastí	veřejných služeb v důsledku jejich neprovázanosti a nedostatku financí • Střet zájmů různých skupin obyvatelstva v nárocích na služby a ve využívání a ochraně krajiny • Rozšiřování hospodářsky problémových oblastí v důsledku slabé ekonomické výkonnosti venkovských regionů
--	--

Zdroj: Analýza potenciálních potřeb obcí po roce 2013 z hlediska budoucí kohezní politiky, upraveno

Tabulka 6 SWOT analýza měst

Silné stránky	Slabé stránky
• Koncentrace ekonomických aktivit ve vazbě na pozitivní růst měst. • Vyšší dostupnost některých služeb a kvalitnější občanská vybavenost. • Vyšší vzdělanost obyvatel. • Kvalifikovaná pracovní síla. • Dopravní dostupnost v zázemí měst a relativně vysoká hustota silniční a železniční sítě. • Dobrá úroveň telekomunikačních a energetických sítí. • Útlum průmyslové výroby v centrech měst a tím nižší negativní vliv na životní prostředí • Kvalitní správa území a odpovědné řízení orgány veřejné správy.	• Negativní populační vývoj a zhoršující se demografická struktura obyvatelstva. • Značné socioekonomické rozdíly mezi městy. • Nižší míra využívání přírodního a kulturního a ekonomického potenciálu. • Obsazování center měst administrativními prostory a vysídlování trvale bydlících obyvatel. • Kapacitně nedostatečná a technicky nevyhovující dopravní infrastruktura. • Technický stav bytového fondu. • Zhoršující se kvalita životního prostředí. • Nedostatečná sociální infrastruktura a občanská vybavenost některých lokalit, především sídlišť.
Příležitosti	Hrozby
• Integrovaný přístup k rozvoji měst a přilehlých regionů. • Využití zdrojů z evropských fondů. • Podpora spolupráce města, venkova a regionu. • Využití nových nástrojů územního plánování k lepšímu funkčnímu využití ploch měst a jejich zázemí. • Posilování konkurenceschopnosti měst. • Rozšiřování spolupráce měst. • Nové využití brownfields. • Zabraňování sociálnímu vyloučení ohrožených skupin obyvatel ve vybraných lokalitách vytvořením speciálních programů. • Zapojování veřejnosti do strategického a komunitního plánování a rozhodování o rozvoji měst.	• Neefektivní využití podpory z EU vlivem nekoordinovaného přístupu. • Nedostatečná koncentrace a využívání vlastních finančních zdrojů. • Stárnutí populace a úbytek obyvatel ve velkých městech a s tím související nedostatek sociálních i jiných služeb pro starší obyvatele. • Nežádoucí změna sociálního prostředí a sociální struktury ve velkých městech a vytváření novodobých ghett. • Další nárůst automobilové dopravy bez její koordinace a vazby na další sektory. • Neefektivní využívání brownfields. • Narůstající deficit ve financování infrastruktury a oprav bytového fondu. • Netransparentní rozhodování některých orgánů veřejné správy. • Neúčast partnerů a veřejnosti na

	rozhodování o důležitých aspektech rozvoje města. • Dlouhodobě nedostatečná integrace specifických skupin obyvatelstva a s tím související hrozby, jako jsou kriminalita, předluženost, nevzdělanost apod. • Omezená možnost řešit problémy aglomerace i napříč administrativními hranicemi města. • Nepřipravenost na dopady ekonomických a finančních krizí a s tím související zajištění větší poptávky po službách občanům.
--	--

Zdroj: Zásady urbánní politiky – MMR 2010, upraveno

V minulosti se města stávala centry rozvoje a akumulovalo se v nich bohatství. Nicméně i mezi městy existují významné rozdíly. Větší města mají větší finanční prostředky, které mohou dále investovat do svého rozvoje. V Česku představují nejvýznamnější póly rozvoje krajská města, především hlavní město Praha. (Kašparová, Půček a kol. 2009) Avšak pozice krajských center je ve srovnání se zahraničními městy slabší. Střední a malá města plní stabilizační funkci v oblasti sídelní struktury, tj. poskytují pracovní a obslužné služby pro své blízké okolí. Přičemž hustá síť malých a středních měst, charakteristická pro Českou republiku, „nevytváří předpoklady pro vznik silnějších rozvojových pólů mimo pražské metropolitní území.“ (Kašparová, Půček a kol. 2009, s. 50) Navíc na základě mezinárodních standardů lze označit za města jen velmi malou část obcí v České republice. Podle Strategie regionálního rozvoje (dále jen „SRR“) České republiky 2014–2020 je typologie českých regionů následující:

1. Rozvojová území:

- Metropolitní oblasti (oblasti s koncentrací nad 300 000 obyvatel)
- Sídelní aglomerace (území s koncentrací 100 000–300 000 obyvatel)
- Regionální centra a jejich zázemí (území s koncentrací 25 000 – 100 000 obyvatel)

SRR pak všechny výše zmíněné velikostní kategorie spadající mezi Rozvojová území řadí mezi taková území, která lze označit za vysoce urbanizovaná. V těchto územích tak budou převažovat problémy související s urbánním rozvojem.

2. Stabilizovaná území

3. Periferní území

Stabilizovaná a periferní území jsou dle SRR území s podprůměrnou hustotou zalidnění (pod 100 obyvatel na km²) a lze je zahrnout do kategorie venkov.

5. Analýza potřeb měst

Analýza potřeb měst obsahuje souborné představení výsledků dotazníkového šetření doplněného o závěry z rešerše literatury, fokusní skupiny a strukturovaných rozhovorů (kapitola Okruhy hlavních problémů a priorit měst). V závěru analýzy potřeb měst jsou diskutována hlavní zjištění.

5.1. Okruhy hlavních problémů a priorit měst

Obecné problémy zaměstnanosti a trhu práce (zejména pak problémy spojené se strukturální nezaměstnaností – tedy nezaměstnaností osob se ztíženým postavením na trhu práce a nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce) platí v zásadě plošně pro města i obce na celém území ČR, závažnost těchto problémů je však diferencovaná v závislosti na situaci na místním, resp. regionálním trhu práce. Plošně platná je také problematická kvalita a efektivita služeb zaměstnanosti a nerovnoměrnost v postavení mužů a žen na trhu práce. I u služeb zaměstnanosti platí, že problémy zde prohlubuje nepříznivá situace na trhu práce, zejména pokud není reflektována personálním posílením příslušných pracovišť Úřadu práce. Z hlediska politiky zaměstnanosti je nedostatečná alokace prostředků na nástroje APZ, jejichž přínos pro situaci na trhu práce je jak ze strany obcí a měst, tak ze strany dalších dotčených orgánů (včetně pracovníků Úřadu práce – viz Sirovátka a Šímková 2013) hodnocen velmi pozitivně.

Pro zlepšení situace na trhu práce ve městech je možné realizovat širokou škálu opatření, která mají značný přesah do politiky regionálního rozvoje. Jedná se zejména o řešení nedostatků v kvalitě, kapacitě a dostupnosti dopravní a technické infrastruktury a veřejných služeb; zajištění nabídky vhodných ploch a objektů pro potenciální investory; spolupráci místní samosprávy s podnikatelskou sférou včetně metodické a informační podpory; podporu rozvoje vybraných odvětví hospodářství; realizaci projektů v oblasti (zejména) aktivní politiky zaměstnanosti či optimalizaci počátečního vzdělávání vzhledem k potřebám trhu práce.

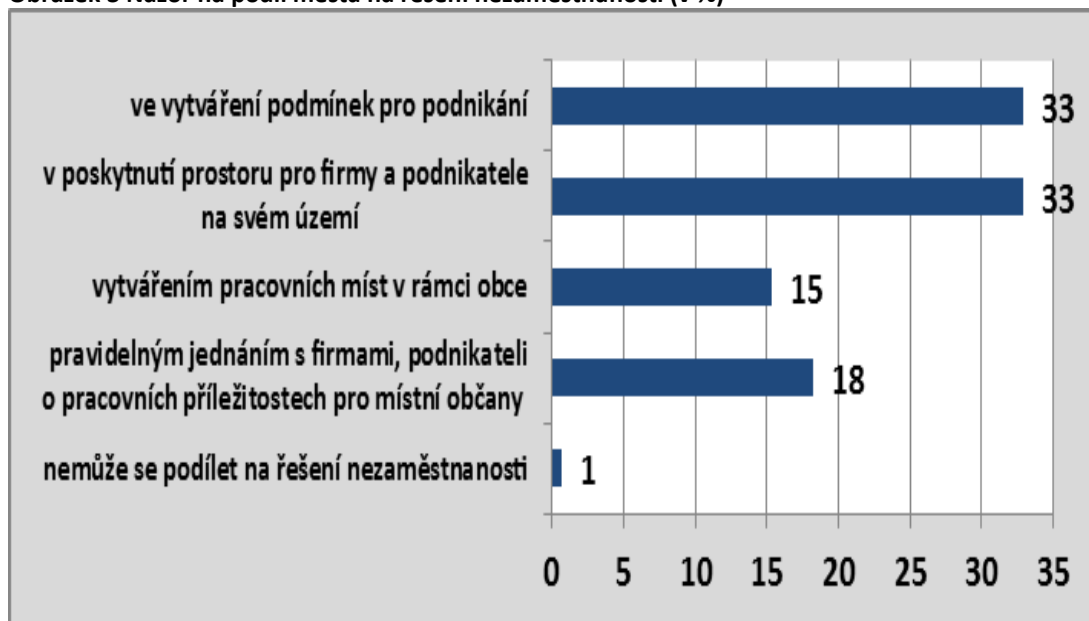
Určitou výhodou měst je jejich poměrně vysoká absorpční kapacita pro realizaci opatření v oblasti zaměstnanosti, které jsou v případě jejich politické prioritizace schopné do určité míry aplikovat i nezávisle na vnějších zdrojích a podmínkách. Na druhou stranu se problémy spojené s nepříznivou situací na trhu práce právě v některých městech, která se potýkají s důsledky strukturálních změn ekonomiky a vysokou koncentrací osob se ztíženým postavením na trhu práce (především pak sociálně vyloučených osob), viditelně přelévají i do jiných oblastí života a ve výsledku jsou jen velmi obtížně řešitelné.

Osnovou této kapitoly jsou výsledky dotazníkového šetření v podobě grafů interpretujících procentuální podíl zvolených odpovědí. Představení je provedeno pro každou otázku zvlášť. Kromě jedné otázky byly všechny otázky uzavřené, respondenti si tedy vybírali z nabízených odpovědí, případně zformulovali vlastní odpověď (pokud to otázka umožňovala). Výsledky dotazníkového šetření jsou konfrontovány s výstupy z rešerše literatury, fokusní skupiny a strukturovaných rozhovorů.

Podíl města na řešení nezaměstnanosti a podpoře podnikání

Respondenti z řad měst vidí podíl místní samosprávy na řešení nezaměstnanosti a podpoře podnikání zejména ve vytváření podmínek pro podnikání a poskytnutí prostoru pro firmy a podnikatele na svém území (obrázek 3). Obě odpovědi zvolilo shodně 33 % respondentů. Zde je nutné podotknout, že šetření blíže nespecifikovalo, co přesně vytváření podmínek pro podnikání obnáší. Lze tedy předpokládat, že respondenti měli na mysli zejména obecné vstřícné kroky místní samosprávy vůči podnikatelům a věnování náležitě pozornosti řešení potřeb podnikatelů. Poskytnutí prostor pro podnikatele na území města (např. vybudováním průmyslové zóny, nabídkou nevyužitých objektů a pozemků) je tradičním způsobem intervence místní samosprávy v oblasti podpory podnikání, o čemž svědčí také vysoký počet preferencí tohoto opatření mezi respondenty. Pravidelná jednání s firmami a podnikateli, mj. o pracovních příležitostech pro místní občany zvolilo 18 % respondentů, a tuto odpověď můžeme vyhodnotit jako obecně pozitivní postoj představitelů měst vůči spolupráci s podnikateli. Další poměrně rozšířený nástroj – vytváření pracovních míst v rámci obce zvolilo 15 % respondentů. Pouze zástupci jednoho města uvedli, že se místní samospráva nemůže podílet na řešení nezaměstnanosti. Z odpovědí tedy jednoznačně vyplývá, že města reflektují svou aktivní roli v řešení problematiky zaměstnanosti a podpoře podnikání, přičemž zejména upřednostňují vytváření příznivého prostředí pro podnikání a poskytování prostor pro rozvoj podnikání.

Obrázek 3 Náзор na podíl města na řešení nezaměstnanosti (v %)

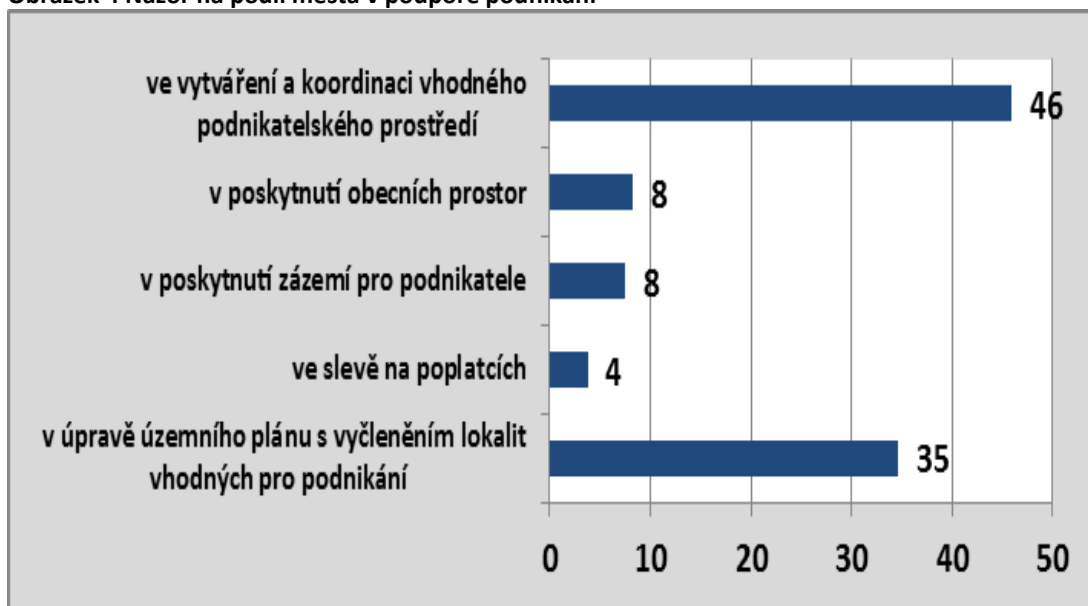

Pozn. Znění otázky: „Podíl obce na řešení nezaměstnanosti vidíte ...“, možno více odpovědí

Co se podpory podnikání jako takového týče, téměř polovina měst vidí svou roli především ve vytváření a koordinaci vhodného podnikatelského prostředí (obrázek 4). Více než třetina respondentů preferuje podporu podnikání prostřednictvím vymezování lokalit vhodných k podnikání v rámci územního plánu. Dalších přibližně 8 % respondentů upřednostňuje poskytování městem vlastněných prostor. Je tak zachována logika odpovědí

z první otázky, kde respondenti upřednostňovali shodně vytváření podmínek pro podnikání a poskytnutí prostoru pro firmy a podnikatele na svém území (to odpovídá vymezení lokalit v územním plánu a poskytnutí obecních prostor). Přibližně 8 % respondentů vidí podíl obce na podpoře podnikání v poskytnutí zázemí pro podnikatele. Nejméně byla preferována možnost slev na poplatcích, kterou zvolila 4 % respondentů. I z hlediska podpory samotného podnikání jsou tak jednoznačně preferována především opatření zaměřená na vytváření příznivého podnikatelského prostředí a poskytování prostor a zón pro rozvoj podnikání.

Obrázek 4 Názor na podíl města v podpoře podnikání

Pozn. Znění otázky: „Podíl obce na řešení podpoře podnikání vidíte ...“, možno více odpovědí

Z dosavadních aktivit, které města vyvíjela pro podporu zaměstnanosti, respondenti nejčastěji zmiňovali podporu veřejné dopravy za účelem dopravy občanů do zaměstnání (celkem 27 % respondentů, viz obrázek 5). Druhou nejčastěji zmiňovanou aktivitou byla realizace projektů, které pomohly zvýšit možnost uplatnění občanů na trhu práce, tedy typ aktivit spojených s aktivní politikou zaměstnanosti. Tyto aktivity uvedlo 21 % respondentů. Dále byl zmiňován především majetkový podíl v organizaci, která zaměstnává občany obce (16 % respondentů), a propagace místních produktů a výrobků místních podnikatelů (14 %). Nejméně bylo zmiňováno založení organizace, která zaměstnává občany obce (11 %) a jiné aktivity (11 %). Mezi jinými aktivitami uvedla valná většina respondentů přípravu a budování průmyslových zón. Města, která odpověděla na otázku, tak v minulosti nejčastěji podporovala zaměstnanost nepřímo prostřednictvím podpory veřejné dopravy za účelem zajištění dopravní dostupnosti pracovních příležitostí pro široké spektrum pracovníků a dále realizaci projektů spojených s aktivní politikou zaměstnanosti. Poměrně rozšířené aktivity podpory zaměstnanosti ze strany místních samospráv jsou prostřednictvím zaměstnání občanů v organizacích majetkově provázaných s městem. Z odpovědí tedy na první pohled vyplývá poměrně pasivní role velké části měst v podpoře zaměstnanosti (podpora veřejné dopravy a zaměstnávání v organizacích s majetkovou účastí města), která je však do určité míry vyvažována aktivitami řady měst v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti (realizace projektů které pomohly zvýšit možnost uplatnění občanů na trhu práce, a do určité míry i založení organizace, která zaměstnává občany obce).

Obrázek 5 Dosavadní aktivity měst v oblasti podpory zaměstnanosti

Pozn. Znění otázky: „Uvedte Vaši dosavadní aktivitu pro podporu zaměstnanosti ve Vaší obci...“, možno více odpovědí

Další otázka dotazníkového šetření cílila na zjištění ochoty dotazovaných měst k většímu zapojení do aktivit poskytovaných Úřadem práce, a to konkrétně do koordinace nabídky pracovních příležitostí (např. prostřednictvím intenzivní spolupráce s místními zaměstnavateli a zveřejňování nabídky pracovních příležitostí na webových stránkách města). Právě praxe zveřejňování pracovních nabídek na webových stránkách obce je ve městech a obcích ČR již poměrně rozšířená. To potvrzují i výsledky šetření, v němž 53 % respondentů uvedlo, že jejich města jsou ochotna podnikat toto opatření. Na jednu stranu se sice nejedná o jednoznačný výsledek (nesouhlasilo 47 % respondentů), na druhou stranu i tyto odpovědi napovídají, že města za určitých podmínek stojí o posilování svých kompetencí v oblasti zaměstnanosti a jsou ochotna přebírat některé úlohy přetížených a ne zcela funkčních pracovišť Úřadu práce.

To do určité míry potvrzují i výstupy z fokusní skupiny a strukturovaných rozhovorů. Zástupci měst oslovení v rámci fokusní skupiny i experti dotázaní prostřednictvím strukturovaných rozhovorů sice uvedli, že za stávajících podmínek není posilování kompetencí měst na úkor Úřadu práce reálné (bylo by nutné kompenzovat vzniklé vícenáklady na straně měst), na druhou stranu někteří podotýkali, že nebylo šťastné převádět agendu výplaty sociálních dávek z městských úřadů na Úřad práce. Tímto přesunem totiž města do značné míry ztratila vliv na příjemce sociálních dávek (podle zásady „kdo platí, ten řídí“ se tak větší autoritou než městský úřad stal Úřad práce), včetně např. nemotivovaných uchazečů a jiných problematických cílových skupin obyvatel, zatímco příslušná pracoviště Úřadu práce nemají kapacity ani patřičný rozhled¹⁰ k účinnějším intervencím vůči těmto příjemcům a uchazečům. Respondenti zároveň velmi kritizovali nekonceptnost politiky státu v oblasti zaměstnanosti a zejména ve věci dělby kompetencí

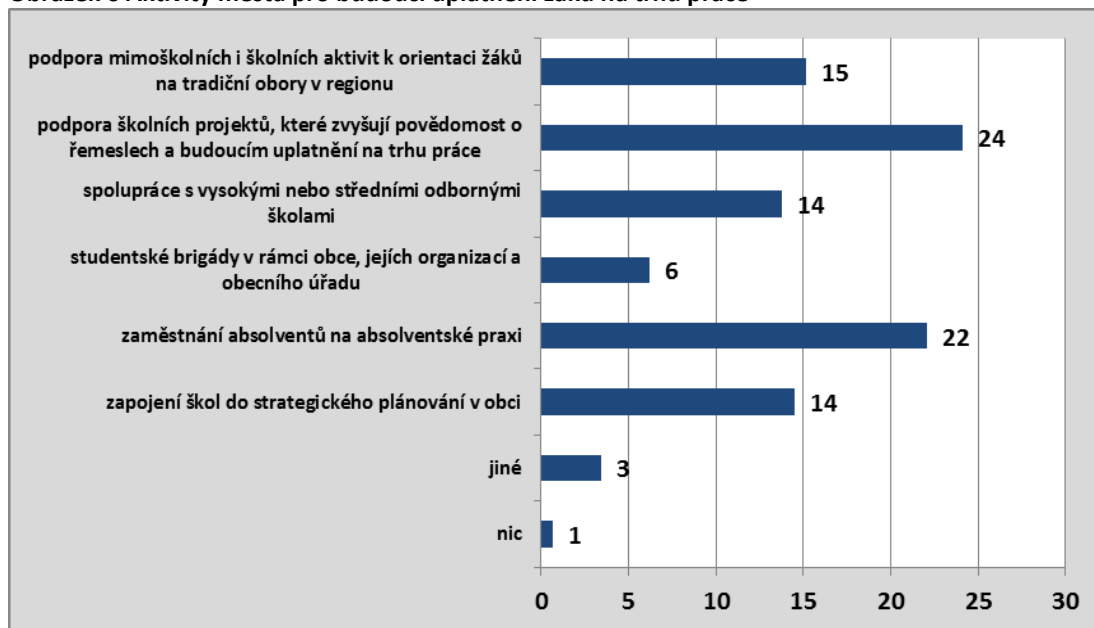
¹⁰ Agenda městských úřadů umožňovala koordinovat výplatu sociálních dávek např. s bytovou politikou, vzděláváním a dalšími oblastmi, které mají velký vliv na život nezaměstnaných. Naopak pracovníci Úřadu práce mnohdy nemají optimální přehled o těchto agendách a obecně o podmínkách v obci a namísto hledání efektivních intervencí se tak omezují spíše na „pouhou administraci“ dávek.

mezi státní správou a místními samosprávami, a to jak ve formě častých změn, tak i ve formě roztržštění související agendy mezi pracoviště Úřadu práce a městské úřady. Ze získaných informací tak lze dovodit, že města stojí o zvýšení kompetencí v oblasti politiky zaměstnanosti, ale jen za předpokladu náležitých kompenzací (zejména finančních), a optimálně také při zajištění transparentní dělby kompetencí mezi složkami státní správy a místní samosprávy a stabilního legislativního prostředí.

Školství

Z hlediska podpory budoucího uplatnění žáků na trhu práce města především podporují školní projekty, které zvyšují povědomost o řemeslech a budoucím uplatnění na trhu práce (24 % respondentů) a zaměstnání absolventů na absolventské praxi (22 % respondentů, viz obrázek 6). Poměrně rozšířená je také podpora mimoškolních i školních aktivit k orientaci žáků na tradiční obory v regionu (15 % respondentů), zapojení škol do strategického plánování v obci (14 % respondentů) a spolupráce s vysokými nebo středními odbornými školami (14 %). Méně rozšířené jsou pak studentské brigády v rámci obce, jejích organizací a obecního úřadu (6 % respondentů). Mezi jinými způsoby podpory (5 % respondentů) byla vícekrát zmíněna podpora praxe žáků a studentů. Pouze zástupci jednoho města uvedli, že pro budoucí uplatnění žáků nedělají nic. V rámci zapojených měst tak dochází zejména k podpoře aktivit, které mají za cíl nasměrovat žáky ke studiu oborů, jejichž absolventi mají solidní možnosti uplatnění na místním trhu práce (podpora mimoškolních i školních aktivit a projektů apod.), podpoře zvyšování kvalifikace žáků a absolventů prostřednictvím praxe (studentské brigády, absolventské praxe) a koncepční spolupráci se školami (vysokými nebo středními odbornými, zapojení škol do strategického plánování v obci).

I prostřednictvím strukturovaných rozhovorů byla potvrzena potřeba podporovat budoucí uplatnění žáků. Jedním z návrhů bylo podporovat technickou gramotnost již na úrovni mateřských škol. Z rozhovorů dále vyplynulo, že dotace by měly vytvářet tvůrčí prostředí, které zprostředkovane podpoří zájem žáků o technické obory. Součástí by měla být pravidelná spolupráce škol s výrobními podniky. V rámci rozhovorů byla zdůrazněna role obcí a spolupráce se zaměstnavateli pro vytvoření vhodných podmínek.

Obrázek 6 Aktivita města pro budoucí uplatnění žáků na trhu práce

Pozn. Znění otázky: „Co děláte pro budoucí uplatnění žáků na trhu práce?“, možno více odpovědí

Na výše zminěné je třeba navázat plošnou podporu trhu práce, a to zejména ve strukturálně postižených a periferních regionech – tak míní účastníci hloubkových rozhovorů. Tento krok je podstatný vzhledem k faktu, že vysokoškolsky vzdělaní lidé častěji zůstávají v sídle svého studia a nevrací se do svého rodiště. Přestože právě v těchto regionech je třeba mít dostatek „inteligence“, která může zajistit rozvoj území.

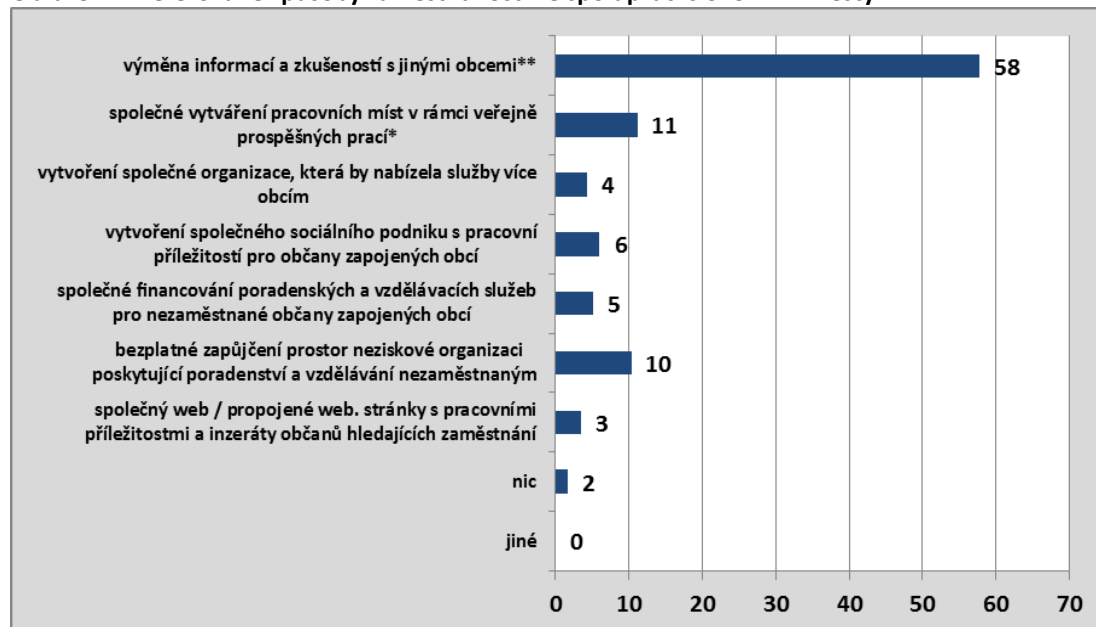
Spolupráce města s okolními obcemi

Většina měst preferuje spolupráci s okolními obcemi a městy v oblasti zaměstnanosti k výměně informací a zkušeností (58 %). (obrázek 7) Až s velkým odstupem následují další preferované formy spolupráce – společné vytváření pracovních míst v rámci veřejně prospěšných prací, tj. sdílení pracovníků VPP dle aktuálních potřeb (11 %) a bezplatné zapůjčení prostor neziskové organizaci, která by poskytovala poradenství a vzdělávání nezaměstnaným osobám (10 %). Mezi méně preferované formy spolupráce patří: vytvoření společného sociálního podniku s pracovní příležitostmi pro občany zapojených obcí (6 %); společné financování poradenských a vzdělávacích služeb pro nezaměstnané občany zapojených obcí (5 %); vytvoření společné organizace, která by nabízela služby více obcím (4 %) a společný web či propojené webové stránky s pracovními příležitostmi a inzeráty občanů hledajících zaměstnání (3 %). Spolupráci s okolními obcemi a městy v oblasti zaměstnanosti zahrnují zástupce dvou měst. Z hlediska preferovaných aktivit v oblasti spolupráce oslovených měst s okolními obcemi (případně i městy) tedy jednoznačně převažuje výměna informací a zkušeností, tedy relativně „měkký“ druh spolupráce. Poměrně časté jsou také preference spolupráce při realizaci různých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Respondenti strukturovaných rozhovorů se navíc vyslovili pro meziobecní spolupráci v přípravě a administraci projektů financovaných ze strukturálních fondů EU, případně

i jiných zdrojů. Jako vhodné opatření spolupráce vnímají především zavedení pozice projektového manažera např. na úrovni obce s rozšířenou působností, který by pomáhal v přípravě a administraci projektů určených k podpoře zaměstnanosti (např. i včetně projektů aktivní politiky zaměstnanosti).

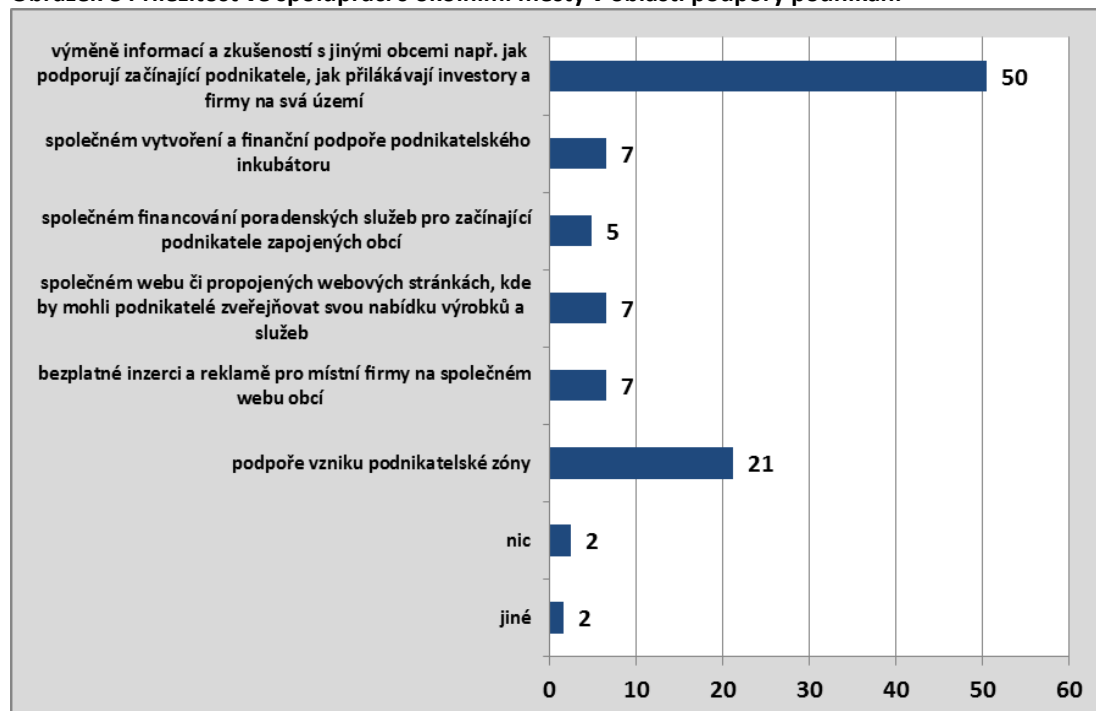
Obrázek 7 Preferované způsoby zaměstnanosti ve spolupráci s okolními městy

Pozn. Znění otázky: „Které způsoby podpory zaměstnanosti preferujete ve spolupráci s okolními obcemi?“, možno více odpovědí, *sdílení pracovníků VPP dle aktuálních potřeb, **např. jak podporují nezaměstnané, jak tvoří pracovní místa

I v případě meziobecní spolupráce v oblasti podpory podnikání jednoznačně převažuje preference spolupráce formou výměny informací a zkušeností (obrázek 8). Tuto aktivitu preferuje celkem polovina respondentů. Oproti spolupráci v oblasti zaměstnanosti, kde je jiná struktura nabízených odpovědí a tato odpověď nebyla nabízena, je poměrně často zmiňovanou příležitostí spolupráce také společná podpora vzniku podnikatelské zóny (21 % respondentů). Méně zmiňovaná byla příležitost spolupráce ve společném vytvoření a finanční podpoře podnikatelského inkubátoru (7 %), společném webu či propojených webových stránkách, kde by mohli podnikatelé zveřejňovat svou nabídku výrobků a služeb (7 %) a bezplatné inzerci a reklamě pro místní firmy na společném webu obcí (7 %). Zástupci 2 % měst uvedli, že nevidí žádnou příležitost ve spolupráci s okolními obcemi a městy v oblasti podpory podnikání. Z hlediska preferovaných aktivit v oblasti spolupráce oslovených měst s okolními obcemi v oblasti podpory podnikání dominuje zejména preference výměny informací a zkušeností mezi obcemi a městy, významným tématem možné spolupráce jsou také společné aktivity zaměřené na vznik podnikatelské zóny. Další preferované aktivity spolupráce spočívají ve sdílení služeb nabízených místními samosprávami podnikatelům.

Obrázek 8 Příležitost ve spolupráci s okolními městy v oblasti podpory podnikání

Pozn. Znění otázky: „Vidíte příležitost podpory podnikání ve spolupráci s okolními obcemi ve ...?“, možno více odpovědí

Podpora ze strany státu a Úřadu práce

Odpovědi respondentů na nejefektivnější pomoc v politice zaměstnanosti pro obce a města ze strany státu se dají seskupit do pěti hlavních problematik - aktivní politiky zaměstnanosti, legislativních změn zaměřených zejména na redukci administrativní zátěže, zkvalitnění služeb Úřadu práce, podpory podnikání a rozvoje infrastruktury (tabulka 7).

Vůbec nejčastěji zmiňovanou aktivitou (přímo i nepřímo) bylo znovuzavedení veřejné služby, především pak v podobě před rokem 2012, kdy byl tento nástroj určen pro osoby v hmotné nouzi. Mnoho jiných respondentů se vyjádřilo pro větší podporu veřejně prospěšných prací, tedy nástroje, který cílí na obdobnou skupinu uchazečů na trhu práce a obsahuje podobnou pracovní náplň, ale který má na rozdíl od veřejné služby blíže ke standardnímu zaměstnání (a který od zrušení veřejné služby Ústavním soudem r. 2012 do určité míry nástroj veřejné služby supluje). Při případném souběžném využití mohou oba tyto nástroje na sebe navazovat, přičemž v rámci veřejné služby mohou obce a města vyzkoušet uplatnitelnost uchazečů a naučit je pracovním návykům a ty úspěšnější z nich následně zaměstnat v rámci veřejně prospěšných prací s vidinou následného snazšího uplatnění na trhu práce. V obecné rovině respondenti často volali také po větší podpoře nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, resp. větší alokaci prostředků na tyto nástroje. Respondenti dotazníkového šetření, strukturovaných rozhovorů i fokusní skupiny také kritizovali přílišnou časovou omezenost podpory nástrojů APZ, především pak veřejně prospěšných prací. Např. omezení podpory konkrétního pracovníka prostřednictvím veřejně prospěšných prací na maximální dobu jednoho roku (přičemž úvazky v rámci veřejné služby bývaly mnohdy ještě kratší) často omezuje výsledky tohoto nástroje, protože podpořený uchazeč po ukončení úvazku často rychle ztrácí získané kompetence a návyky. S těmito návrhy nepřímo souviselo také často skloňované téma zvýšení (finanční) motivace

pracujících oproti nezaměstnaným („aby se vyplatilo pracovat“), které naráží na dlouhodobě kritizovanou skutečnost, že nízkopříjmové skupiny pracujících mají v souhrnu podobné příjmy jako nezaměstnaní příjemci státní sociální podpory.

Druhou nejčastěji zmiňovanou aktivitou bylo snížení administrativní zátěže pro podnikatele a další aktéry na trhu práce. Toto opatření bylo vnímáno nejen jako pobídka pro podnikatele (snížení provozních nákladů, uvolnění lidských kapacit na perspektivnější úkoly, zvýšení orientace podnikatelů v legislativě), ale částečně také jako nástroj pro zvýšení kvality služeb veřejných institucí (ať už Úřadu práce, který kvůli administrativní zátěži nemá kapacity na koncepční práci s klienty, tak jiných veřejných institucí) i administrativní kapacity měst a obcí při čerpání podpory (nejen) ze strukturálních fondů EU. S tímto opatřením přímo souvisely také požadavky na zjednodušení daňového systému. Specifickým navrhovaným opatřením v oblasti legislativy byly také změny v zákoně o veřejných zakázkách umožňující preferenci místních dodavatelů za účelem podpory místní zaměstnanosti. V oblasti legislativy bylo dále navrhováno omezení častých (nekonceptních) změn v legislativě a systému zaměstnanosti a posílení obecních rozpočtů pomocí další úpravy rozpočtového určení daní (za účelem zvýšení fiskálních kapacit měst k řešení problematiky zaměstnanosti). Také účastníci fokusní skupiny i respondenti strukturovaných rozhovorů označovali administrativní zátěž a nestabilní legislativní prostředí jako překážky pro rozvoj podnikání i vyšší zapojení obcí a měst do řešení problematiky zaměstnanosti včetně participace na projektech s dotační podporou. V souvislosti s dotacemi ze strukturálních fondů EU bylo také kritizováno limitující nastavení podpory a změny v podmínkách podpory v průběhu dotačního období.

V oblasti podpory podnikání byla požadována především podpora vzniku nových pracovních míst, a to např. dotační podporou firem na zřizování nových pracovních míst. Vedle obecné podpory vzniku nových pracovních míst byla zmiňována také podpora začínajících firem a podnikatelů a informační a metodická podpora podnikatelů.

Často skloňovaným tématem byly nedostatky Úřadu práce. Přesunem kompetencí z městských úřadů na Úřady práce se zhoršily podmínky pro pozitivní práci obce s občany a vlivu města na zařazení občana do společnosti. Návrhy se soustředily zejména na zvýšení kvality služeb poskytovaných Úřadem práce (zejména v práci s klienty), zvýšení kvality, četnosti, detailnosti a aktuálnosti informačních výstupů z Úřadu práce (zejména statistik používaných pro lepší koncepční práci na místní úrovni) a zlepšení dostupnosti pracovišť Úřadu práce, a to zejména v menších městech, kde pobočky Úřadu práce chybí. Problémem často zmiňovaným městy byla i skutečnost, že zaměstnanci Úřadu práce jsou většinou administrátoři dávek, nepracují však v širších souvislostech, ve kterých se musí pohybovat zaměstnanci městských úřadů. Kritizovanou skutečností je absence informací o konkrétních nezaměstnaných na městských a obecních úřadech z důvodu důvěrnosti údajů Úřadu práce, která obcím a městům neumožňuje cílenou práci s nezaměstnanými.

V oblasti infrastruktury byla zmiňována zejména potřeba vyšší podpory budování průmyslových zón a vyšší podpora rozvoje dopravní a technické infrastruktury, včetně budování nadřazené (státní, regionální) infrastruktury. Specifickým tématem bylo snížení poplatků za vyjmutí pozemků ze zemědělského půdního fondu při budování podnikatelských a průmyslových zón.

Otevřená otázka zaměřená na specifikaci vhodných intervencí v oblasti zaměstnanosti ze strany státu do značné míry potvrdila zjištění z předchozích otázek

dotazníkového šetření, z rešerše podkladů a byla potvrzena i v rámci fokusní skupiny a strukturovaných rozhovorů. Výsledky z této otázky korelují s výsledky uzavřených otázek (v oblasti podílu měst na řešení nezaměstnanosti a podpoře podnikání) v tématech, která mohou města přímo ovlivňovat – především v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti (realizace projektů), rozvoje podnikatelských zón a infrastruktury a částečně i v podpoře podnikání. V tématech a aktivitách, které jsou spíše v kompetenci státu, výsledky otevřené otázky do značné míry odpovídají zjištěním z rešerše podkladů, fokusní skupiny i strukturovaných rozhovorů. Jedná se jak o deficity ve fungování Úřadu práce, tak o nedostatečné financování aktivní politiky zaměstnanosti a jejích nástrojů. Respondenti přirozeně zmiňují také obecně kritizovanou administrativní zátěž, složitý daňový systém a neustálé změny legislativy.

Tabulka 7 Názory na nejefektivnější pomoc pro obce a města v politice zaměstnanosti ze strany státu

Téma	Četnost
Infrastruktura	
Podpora PZ	4
Podpora rozvoje infrastruktury	4
Snížení poplatků za vynětí ze ZPF při budování PZ	2
Nástroje politiky zaměstnanosti	
Znovuzavedení veřejné služby	10
Větší podpora APZ	7
Větší podpora nástroje veřejně prospěšné práce (např. i delší podpora)	7
Zvýšit finanční motivaci pracujících oproti nezaměstnaným	6
Dotační podpora zaměstnávání osob se ztíženou pozicí na trhu práce	2
Podpora podnikání	
Podpora vytváření nových pracovních míst	6
Podpora začínajících firem a podnikatelů	2
Lepší informovanost a metodická podpora podnikatelů	2
Legislativa a administrativa	
Snížení administrativní zátěže pro podnikatele a další aktéry na trhu práce	8
Možnost preferovat místní firmy a pracovníky ve veřejných VŘ	3
Zjednodušení daňového systému	3
Omezení nekoncepčních změn v legislativě a systému zaměstnanosti	2
Posílení obecních rozpočtů pomocí další úpravy rozpočtového určení daní	2
Úřad práce	
Zlepšení dostupnosti pracovišť Úřadu práce	2
Zvýšit kvalitu služeb poskytovaných Úřadem práce	6
Kvalitnější, detailnější a aktuálnější informace z Úřadů práce	3

Pozn.: Znění otázky: „Co by nejvíce pomohlo v politice zaměstnanosti ze strany státu pro obce?“

V tabulce jsou uvedeny aktivity, které byly zmíněny alespoň dvěma respondenty dotazníkového šetření.

5.2. Závěr

Města reflektují svou aktivní roli v řešení problematiky zaměstnanosti a podpoře podnikání, přičemž zejména upřednostňují vytváření příznivého prostředí pro podnikání a poskytování prostor a zón pro rozvoj podnikání. Z hlediska podpory zaměstnanosti nad rámec podpory rozvoje podnikání však zastává velká část měst poměrně pasivní roli (preferována je především podpora veřejné dopravy a zaměstnávání v organizacích s majetkovou účastí města), která je však do určité míry vyvažována aktivitami řady měst v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti (realizace projektů které pomohly zvýšit možnosti uplatnění občanů na trhu práce, a do určité míry i založení organizace, která zaměstnává občany obce). Zástupci měst vnímají problematicky rozdělení kompetencí mezi místní samosprávu a státní správu, případné posílení vlastní role např. na úkor Úřadu práce však podmiňují legislativními změnami a finančními kompenzacemi ze strany státu.

Z hlediska zvyšování potenciálu budoucího uplatnění žáků na trhu práce dochází v dotazovaných městech zejména k podpoře aktivit, které mají za cíl nasměrovat žáky ke studiu oborů, jejichž absolventi mají solidní možnosti uplatnění na místním trhu práce, podpoře zvyšování kvalifikace žáků a absolventů prostřednictvím praxe a k podpoře koncepční spolupráce místní samosprávy se školami. Oslovení experti však navrhuje také intervence ke zvýšení relevance vzdělávání vůči požadavkům na trhu práce již od mateřských škol (např. podporu technických dovedností dětí).

Z hlediska preferovaných aktivit oslovených měst s okolními obcemi (případně i městy) v oblasti podpory zaměstnanosti jednoznačně převažuje výměna informací a zkušeností, tedy relativně „měkký“ druh spolupráce. Poměrně časté jsou také preference spolupráce při realizaci různých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. I u spolupráce v oblasti podpory podnikání dominuje zejména preference výměny informací a zkušeností mezi obcemi a městy, významným tématem možné spolupráce jsou také společné aktivity zaměřené na vznik podnikatelských zón. Další preferované aktivity spolupráce spočívají ve sdílení služeb nabízených místními samosprávami podnikatelům. Jako vhodný nástroj meziobecní spolupráce bylo zmiňováno vytvoření pozice projektového manažera například na úrovni SO ORP, který by pomáhal zejména menším obcím v přípravě a administraci projektů podpořených (nejen) ze strukturálních fondů EU.

Mezi hlavními vhodnými intervencemi v politice zaměstnanosti ze strany státu zmiňovali respondenti zejména vyšší podporu a uplatňování aktivní politiky zaměstnanosti, legislativní změny zaměřené zejména na redukci administrativní zátěže podnikatelů i institucí zapojených do řešení problematiky zaměstnanosti, potřebu zkvalitnění služeb Úřadu práce, podporu podnikání zejména prostřednictvím přímé podpory vytváření nových pracovních míst a vyšší podporu rozvoje dopravní a technické infrastruktury a výstavby podnikatelských, resp. průmyslových zón. Z konkrétních aktivit má největší podporu mezi respondenty především znovuzavedení veřejné služby, zvýšení a rozšíření (prodloužení) podpory veřejně prospěšných prací a zvýšení finanční motivace pracujících oproti nepracujícím příjemcům státní sociální podpory. Mírná většina měst je zároveň ochotná koordinovat nabídku pracovních příležitostí.

Ze studia podkladů vyplývají obdobné potřeby měst v oblasti zaměstnanosti, jako z výsledků šetření. Z hlediska státní politiky zaměstnanosti je potřebné zejména navyšování

podpory dlouhodobě podfinancované aktivní politiky zaměstnanosti a zvýšení kapacity i kvality nástrojů APZ. Zároveň je zapotřebí zvýšit kvalitu služeb zaměstnanosti (především v gesci Úřadu práce), zejména pak zlepšováním lidských i odborných služeb zaměstnanosti potřebných k individuální práci s klienty. Zvýšenou pozornost je zapotřebí věnovat zejména osobám se ztíženým postavením na trhu práce, jejichž uplatnění na trhu práce je dlouhodobě neuspokojivé a jejichž pozice byla výrazně ztížena nedávnou hospodářskou krizí. Dlouhodobě nepříznivá je nízká motivace příjemců státní sociální podpory k hledání zaměstnání. Významnou výzvou je řešení nesouladu mezi vzdělanostní strukturou absolventů počátečního vzdělávání a poptávkou na trhu práce. Specifickou výzvou je eliminace relativně značného rozsahu práce na černo.

Z regionálního hlediska je velkou rozvojovou výzvou řešení nepříznivé situace na trhu práce v některých regionech, zejména v regionech s přetrvávajícími důsledky strukturálních změn ekonomiky a v periferních regionech a to i v souvislosti s opětovným zhoršením situace v těchto regionech v důsledku nedávné hospodářské krize. V těchto regionech bude zapotřebí nejen odstraňování deficitů v infrastruktuře, ale i realizace cílených opatření na podporu tvorby pracovních míst a zvýšené úsilí při řešení potřeb osob se ztíženým postavením na trhu práce, a to zejména prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Vzhledem k nastavení politiky zaměstnanosti a legislativnímu prostředí v ČR mají místní samosprávy jen omezené možnosti k řešení výše zmíněných problémů v oblasti zaměstnanosti. K zásadnímu zlepšení mnoha z těchto problémů může dojít jen při vhodných vnějších intervencích, zejména pak ze strany státu. Na druhou stranu však mají (především větší nebo fiskálně lépe situovaná) města fiskální, administrativní, případně i odborné kapacity k provádění účinnějších místních intervencí v oblasti zaměstnanosti za předpokladu jejich prioritizace v rozvojové politice měst.

6. Analýza potřeb obcí

Analýza potřeb obcí obsahuje souborné představení výsledků dotazníkového šetření doplněného o závěry z rešerše literatury, fokusní skupiny a strukturovaných rozhovorů (kapitola Okruhy hlavních problémů a priorit obcí). V závěru analýzy potřeb obcí jsou diskutována hlavní zjištění.

6.1. Okruhy hlavních problémů a priorit obcí

Obecné problémy zaměstnanosti a trhu práce (zejména pak problémy spojené se strukturální nezaměstnaností – tedy nezaměstnaností osob se ztíženým postavením na trhu práce a nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce) platí v zásadě plošně pro města i obce na celém území ČR, závažnost těchto problémů je však diferencovaná v závislosti na situaci na místním, resp. regionálním trhu práce. Plošně platná je také problematická kvalita a efektivita služeb zaměstnanosti a nerovnoměrnost v postavení mužů a žen na trhu práce. I u služeb zaměstnanosti platí, že problémy zde prohlubuje nepříznivá situace na trhu práce, zejména pokud není reflektována personálním posílením příslušných pracovišť Úřadu práce. Z hlediska politiky zaměstnanosti je nedostatečná alokace prostředků na nástroje APZ, jejichž přínos pro situaci na trhu práce je jak ze strany obcí a měst, tak ze strany dalších dotčených orgánů (včetně pracovníků Úřadu práce – viz Sirovátka a Šimíková 2013) hodnocen velmi pozitivně.

Pro zlepšení situace na trhu práce v obcích je možné realizovat širší spektrum opatření, vzhledem k převažující vyjížďce za zaměstnáním do spádových pracovních center je však situace na trhu práce v obcích do značné míry závislá na situaci v širším regionu. Případné intervence ze strany místní samosprávy jsou navíc silně omezené fiskálními možnostmi a lidskými kapacitami obcí. Určitý potenciál má především řešení nedostatků v kvalitě, kapacitě a dostupnosti technické infrastruktury a veřejných služeb; zajištění nabídky vhodných ploch a objektů pro potenciální investory; spolupráce místní samosprávy s podnikatelskou sférou včetně metodické a informační podpory; podporu rozvoje vybraných odvětví hospodářství; realizace projektů v oblasti (zejména) aktivní politiky zaměstnanosti či zvyšování kvality v primárním vzdělávání s ohledem na potřeby trhu práce. U řady z těchto opatření je pro jejich realizovatelnost klíčová spolupráce s partnery z veřejné i soukromé sféry.

Možnosti intervence obcí v problematice zaměstnanosti jsou v zásadě limitovány velikostí obce a i z ní vyplývajících možností obecního rozpočtu a polohou obce v rámci sídelního systému. Obecně platí, že méně lidnaté obce mají také nižší příjmy do obecního rozpočtu a z toho vyplývá jejich omezená možnost realizace aktivit a projektů v oblasti zaměstnanosti. Ta je dále limitována omezenými lidskými a odbornými kapacitami personálu obecních úřadů. Možnosti spolupráce s Úřadem práce jsou ztížené skutečností, že kontaktní pracoviště Úřadu práce sídlí pouze v obcích s rozšířenou působností a pobočky kontaktního pracoviště zajišťující dílčí agentu pak vesměs pouze v obcích s pověřeným obecním úřadem.

Ve valné většině obcí se tak nenacházejí pracoviště Úřadu práce, což do jisté míry ztěžuje spolupráci mezi obcemi a příslušnými pracovišti Úřadu práce.

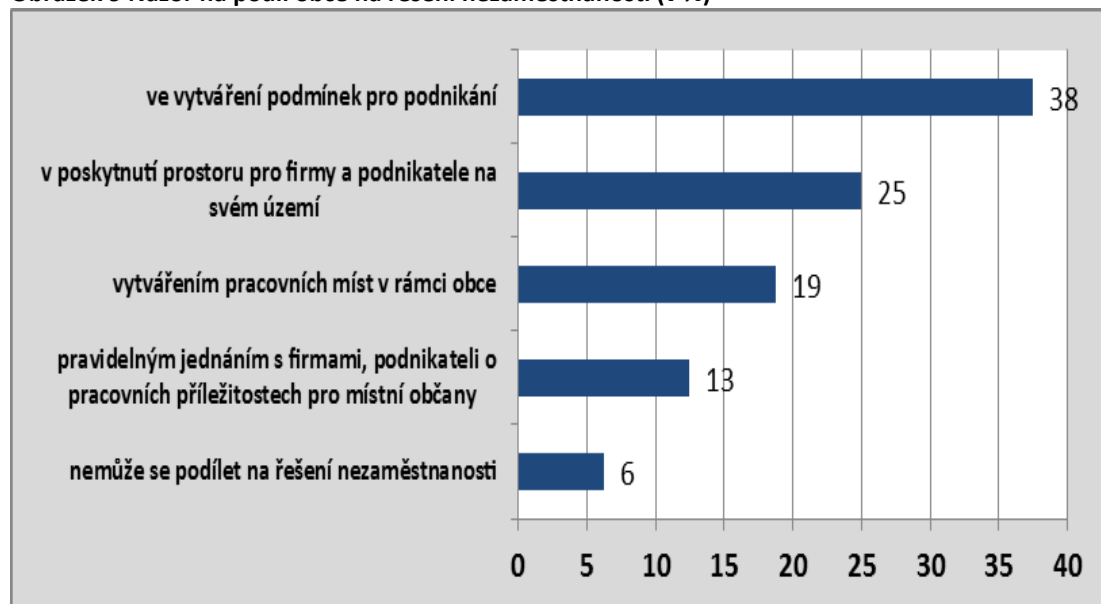
Pro efektivní řešení problematiky zaměstnanosti zejména ve venkovských obcích je nezbytná meziobecní spolupráce a spolupráce obcí s dalšími subjekty. Jednou z vhodných platforem pro realizaci dílčích opatření jsou místní akční skupiny, resp. momentálně připravované strategie komunitně vedeného místního rozvoje.

Osnovou této kapitoly jsou výsledky dotazníkového šetření v podobě grafů interpretujících procentuální podíl zvolených odpovědí. Představení je provedeno pro každou otázku zvlášť. Kromě jedné otázky byly všechny otázky uzavřené, respondenti si tedy vybírali z nabízených odpovědí, případně zformulovali vlastní odpověď (pokud to otázka umožňovala). Výsledky dotazníkového šetření jsou konfrontovány s výstupy z rešerše literatury, fokusní skupiny a strukturovaných rozhovorů.

Podíl obce na řešení nezaměstnanosti a podpoře podnikání

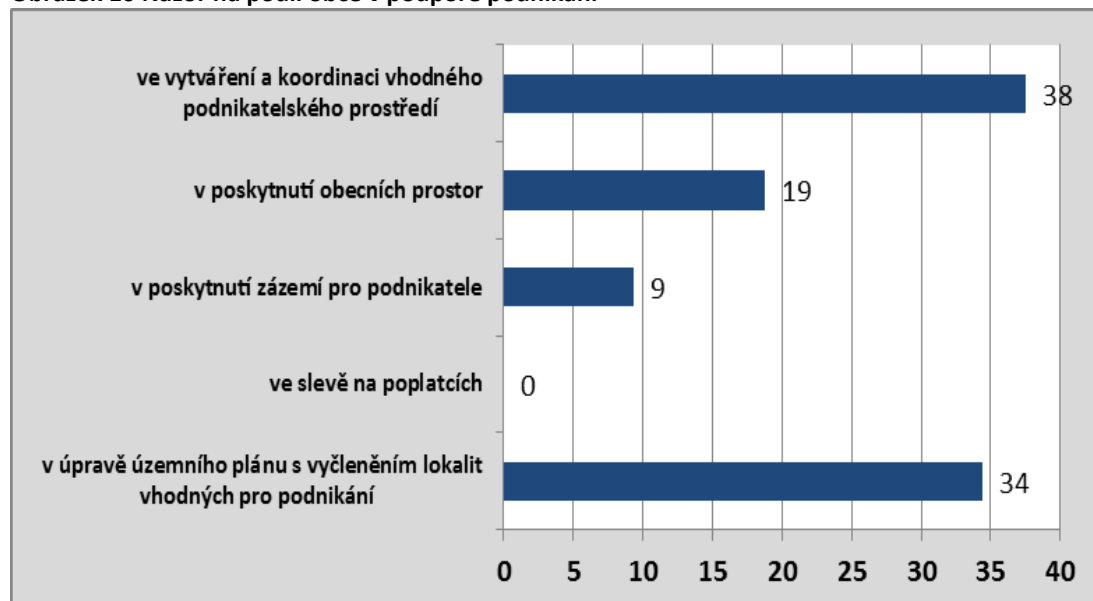
Také respondenti z řad obcí vidí podíl obce na řešení nezaměstnanosti zejména ve vytváření podmínek pro podnikání a v poskytnutí prostor, resp. zón pro firmy a podnikatele na svém území. Rozdílem je však diferencovanější hodnocení, přičemž zástupci obcí na rozdíl od zástupců měst výrazně preferují roli obce ve vytváření podmínek pro podnikání (38 % respondentů, viz obrázek 9). Relativně nižší preference aktivit spojených s poskytnutím prostor, resp. zón pro firmy a podnikatele (25 %) mohou být způsobeny skutečností, že obce mají poměrně omezený potenciál pro příchod podnikatelů, zejména investorů, kteří by využili obecní podnikatelskou zónu. Vytváření pracovních míst v rámci činnosti obce zvolilo 19 % respondentů a „měkkou“ spolupráci s firmami prostřednictvím pravidelných jednání 13 %. Celkem 6 % zástupců obcí nevidí možnosti řešení nezaměstnanosti ze strany obce. V zásadě tedy lze konstatovat, že respondenti vidí roli obce na řešení nezaměstnanosti především ve vytváření příznivého prostředí pro podnikání, možnosti (především) investičních intervencí, resp. poskytování prostor a zón k podnikání jsou omezené fiskálními a majetkovými limity obcí.

Obrázek 9 Názor na podíl obce na řešení nezaměstnanosti (v %)

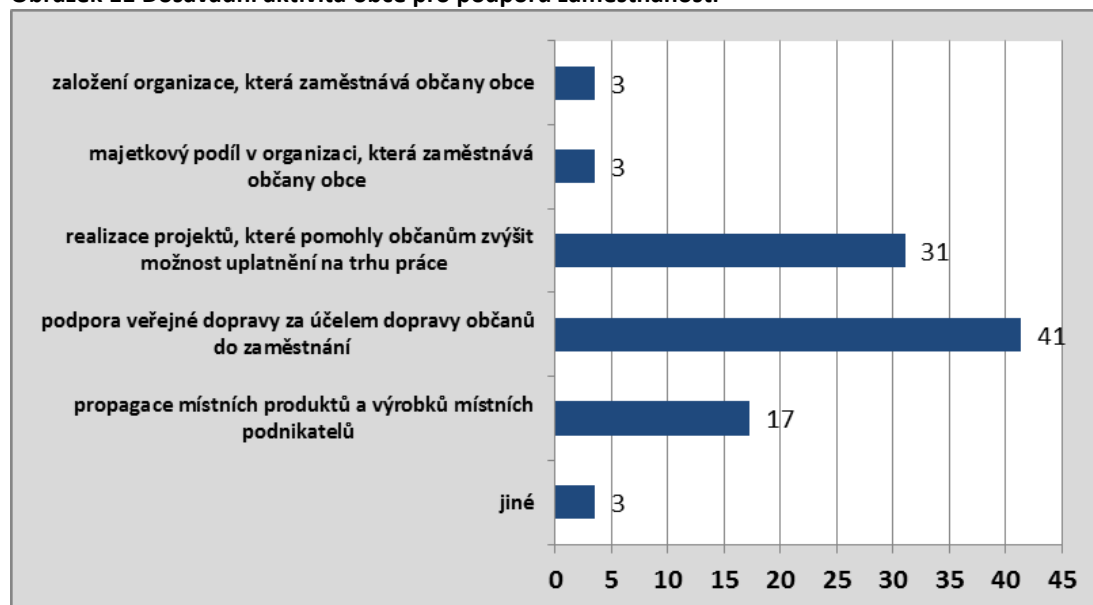
Pozn. Znění otázky: „Podíl obce na řešení nezaměstnanosti vidíte ...“, možno více odpovědí

I u podílu obce na podpoře podnikání je zachována obdobná logika odpovědí. Nejvíce respondentů vidí podíl obce na podpoře podnikání ve vytváření a koordinaci vhodného podnikatelského prostředí (38 % respondentů), a také v úpravě územního plánu s vyčleněním lokalit vhodných k podnikání (34 % respondentů, viz obrázek 10). Vyšší podpora této aktivity, než obdobné aktivity v předchozí otázce se dá zdůvodnit zaměřením otázky na podporu podnikání, kde zástupci obcí bez ohledu na realističnost vnímají význam této aktivity pro rozvoj podnikání. S větším odstupem pak respondenti vidí potenciál v poskytnutí obecních prostor pro podnikatele (19 %) a v poskytnutí zázemí pro podnikatele (9 %). Poměrně vysoký potenciál obcí v poskytování obecních prostor pro podnikatele z hlediska výsledků dotazníkového šetření je v rozporu se zjištěními ze strukturovaných rozhovorů, kde oslovení experti naopak uváděli, že obce vlastní oproti městům jen málo prostor, které mohou nabídnout k podnikání. Tento rozpor může být zapříčiněn individuálními zkušenostmi respondentů, resp. možnými odlišnostmi v majetkových poměrech jednotlivých obcí. Na rozdíl od zástupců měst zde nikdo neuvedl, že vidí podíl obce v podpoře podnikání v poskytování slev na poplatcích. To může být dané skutečností, že podnikatelé na venkově čelí relativně užšímu spektru zpoplatnění komunálních služeb a zástupci obcí tudíž nevidí příliš velký význam ve využívání slev na poplatcích jako pobídce pro podnikatele. Podíl obce na podpoře podnikání tedy podle respondentů spočívá především ve vytváření příznivého podnikatelského prostředí a ve vymezování ploch pro podnikání v územním plánu.

Obrázek 10 Názor na podíl obce v podpoře podnikání

Pozn. Znění otázky: „Podíl obce na řešení podpoře podnikání vidíte ...“, možno více odpovědí

V otázce dosavadní podpory zaměstnanosti se nejvíce respondentů z řad obcí stejně jako v případě měst přihlásilo k podpoře veřejně dopravy za účelem dopravy občanů do zaměstnání (41 %, viz obrázek 11). Druhá nejčastěji zmíněná aktivita byla stejná jako u dotazovaných měst – realizace projektů, které pomohly občanům zvýšit možnost uplatnění na trhu práce (31 %). Větší počet obcí se přihlásil také k propagaci místních produktů a výrobků místních podnikatelů (17 %). V oblasti podpory zaměstnanosti tedy obce především podporují veřejnou dopravu za účelem dopravy občanů do zaměstnání a realizují projekty v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti.

Obrázek 11 Dosavadní aktivita obce pro podporu zaměstnanosti

Pozn. Znění otázky: „Uvedte Vaši dosavadní aktivitu pro podporu zaměstnanosti ve Vaší obci...“, možno více odpovědí

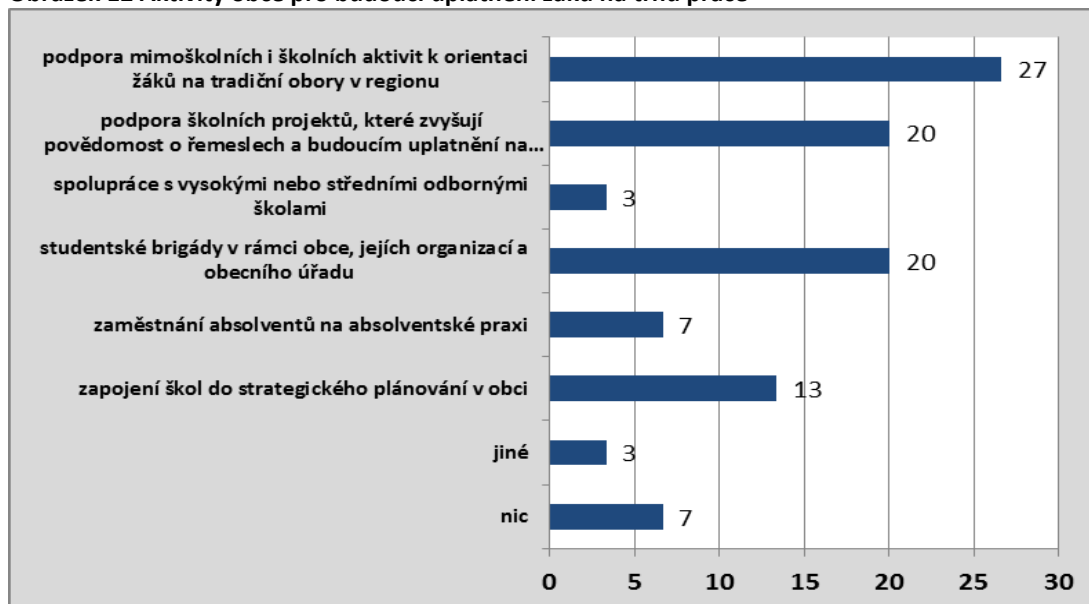
Další otázka dotazníkového šetření cílila na zjištění ochoty dotazovaných obcí k většímu zapojení do aktivit poskytovaných Úřadem práce, a to konkrétně do koordinace nabídky pracovních příležitostí (např. prostřednictvím intenzivní spolupráce s místními zaměstnavateli a zveřejňování nabídky pracovních příležitostí na webových stránkách města). Právě praxe zveřejňování pracovních nabídek na webových stránkách obce je ve městech a obcích ČR již poměrně rozšířená. To potvrzují i výsledky šetření, v němž dvě třetiny dotázaných zástupců obcí uvedlo, že jejich obce jsou ochotny podnikat toto opatření. I v případě obcí je tedy možné konstatovat, že obce v určité míře stojí o posilování svých kompetencí v oblasti zaměstnanosti a jsou ochotny přebírat některé úlohy přetížených a ne zcela funkčních pracovišť Úřadu práce. Ve větší ochotě obcí k realizaci výše zmíněného opatření může hrát roli fakt, že mnohé obce jsou poměrně vzdáleny od pracovišť Úřadu práce, což komplikuje vzájemnou součinnost při intervencích v oblasti zaměstnanosti.

Na rozdíl od měst však mají obce jen velmi omezené administrativní, finanční a lidské kapacity k provádění markantnějších intervencí (nejen) v oblasti zaměstnanosti. Zástupci obcí oslovení v rámci fokusní skupiny i experti dotázaní prostřednictvím strukturovaných rozhovorů tak uvedli, že za stávajících podmínek není posilování kompetencí měst a obcí na úkor Úřadu práce reálné (to by bylo nutné kompenzovat vyšší podporou obcí ze strany státu). Respondenti zároveň velmi kritizovali nekonceptnost politiky státu v oblasti zaměstnanosti a zejména ve věci dělby kompetencí mezi státní správou a místními samosprávami, a to jak ve formě častých změn, tak i ve formě roztržitého související agendy mezi pracoviště Úřadu práce a městské a obecní úřady. Ze získaných informací tak lze dovodit, že města i obce stojí o zvýšení kompetencí v oblasti politiky zaměstnanosti, ale jen za předpokladu náležitých kompenzací (zejména finančních), a optimálně také při zajištění transparentní dělby kompetencí mezi složkami státní správy a místní samosprávy a stabilního legislativního prostředí.

Školství

V oblasti budoucího uplatnění žáků nejvíce obcí podporuje mimoškolní i školní aktivity k orientaci žáků na tradiční obory v regionu (27 %). Dále obce podporují školní projekty, které zvyšují povědomost o řemeslech a budoucím uplatnění na trhu práce a studentské brigády v rámci obce, jejích organizací a obecního úřadu (v obou případech 20 % z dotázaných obcí). Více obcí také zapojuje školy do strategického plánování v obci, což může mít pozitivní vliv na koncepční rozvoj vzdělávání na školách v souladu s místními potřebami (13 %). Ostatní aktivity jsou ve vzorku dotázaných obcí poměrně málo rozšířené, přičemž 7 % obcí uvedlo, že pro budoucí uplatnění žáků nedělají nic (nejspíše z důvodu absence školy na svém území). Obce podnikají pro budoucí uplatnění žáků na trhu práce především aktivity, ke kterým mají podmínky (podpora školních a mimoškolních aktivit, podpora školních projektů, podpora studentských brigád), zatímco aktivity, které jsou možné spíše ve městech, jsou mezi dotazovanými obcemi využívány méně.

Obrázek 12 Aktivita obce pro budoucí uplatnění žáků na trhu práce

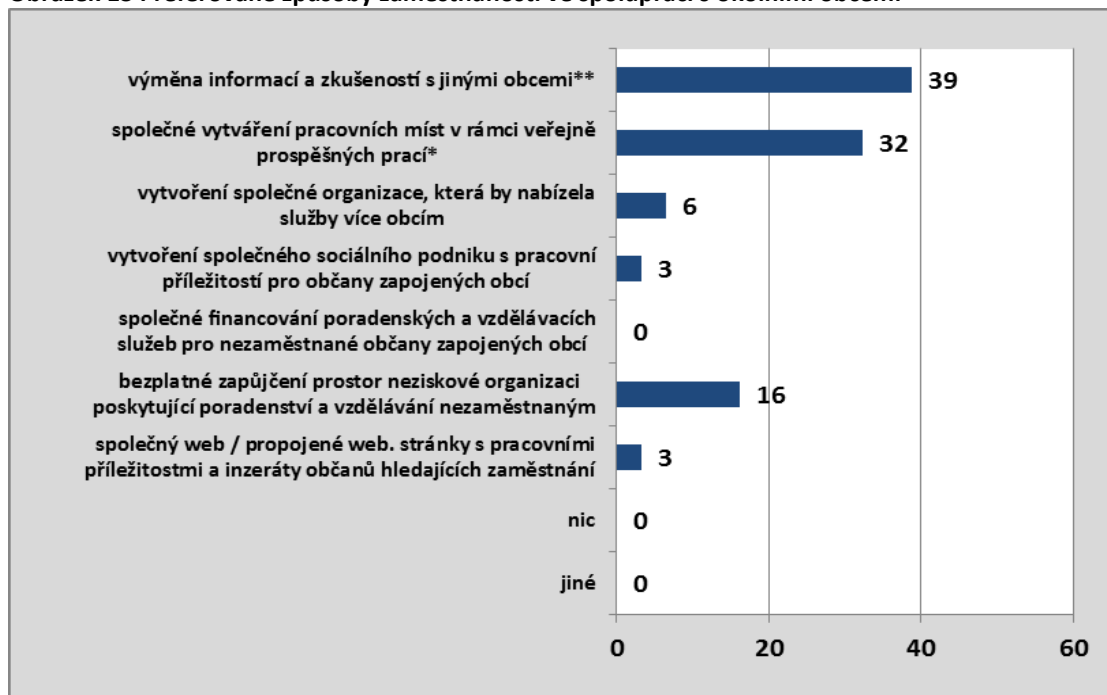
Pozn. Znění otázky: „Co děláte pro budoucí uplatnění žáků na trhu práce?“, možno více odpovědí

Spolupráce obce s okolními obcemi

V rámci meziobecní spolupráce v oblasti podpory zaměstnanosti preferují dotázané obce podobně jako zástupci měst výměnu informací a zkušeností s jinými obcemi (39 % respondentů). Vyšší preference než v případě měst má však záměr společného vytváření pracovních míst, a to např. ve formě veřejně prospěšných prací (32 %). To je dáno omezenými fiskálními možnostmi obcí, pro které je tudíž sdílení těchto nástrojů (a podělení se o náklady se spolupracujícími obcemi) zajímavější. Dále respondenti zmínili ještě možnosti spolupráce prostřednictvím zapůjčení prostor neziskové organizaci poskytující služby APZ (5 respondentů), vytvoření společné organizace, která by nabízela služby více obcím (2 respondenti), vytvoření společného sociálního podniku a společného webu s nabídkou pracovních příležitostí (po 1 respondentovi). Pro meziobecní spolupráci v oblasti podpory zaměstnanosti tak má na základě vyjádření respondentů nejvyšší potenciál výměna informací a zkušeností a společné vytváření pracovních míst (a to např. prostřednictvím nástrojů APZ).

Respondenti strukturovaných rozhovorů se navíc vyslovili pro meziobecní spolupráci v přípravě a administraci projektů financovaných ze strukturálních fondů EU, případně i jiných zdrojů. Jako vhodné opatření spolupráce vnímají především zavedení pozice projektového manažera např. na úrovni obce s rozšířenou působností, který by pomáhal v přípravě a administraci projektů určených k podpoře zaměstnanosti (např. i včetně projektů aktivní politiky zaměstnanosti). Taková spolupráce by umožnila i nejmenším obcím, které mají omezené administrativní kapacity, aby se zapojily do příslušných projektů.

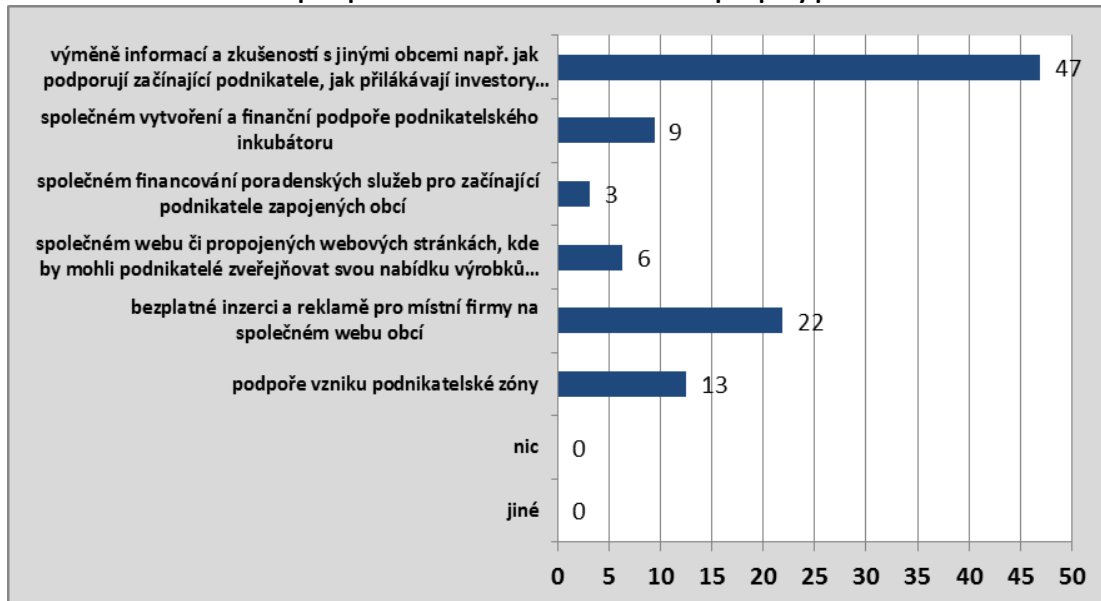
Obrázek 13 Preferované způsoby zaměstnanosti ve spolupráci s okolními obcemi

Pozn. Znění otázky: „Které způsoby podpory zaměstnanosti preferujete ve spolupráci s okolními obcemi?“, možno více odpovědí, *sdílení pracovníků VPP dle aktuálních potřeb, **např. jak podporují nezaměstnané, jak tvoří pracovní místa

Meziobecní spolupráce v oblasti podpory podnikání je nejvíce respondenty vnímána především jako vhodná platforma pro výměnu informací a zkušeností (15 respondentů z 32). Ve větší míře to platí také pro bezplatnou inzerci a reklamu pro místní firmy na společném webu obcí (7 respondentů). Čtyři respondenti vidí potenciál ve společné podpoře vzniku podnikatelské zóny, tři ve společném vytvoření a finanční podpoře podnikatelského inkubátoru, dva ve společném webu či propojených webových stránkách, kde by mohli podnikatelé zveřejňovat svou nabídku výrobků a služeb a jeden ve společném financování poradenských služeb pro začínající podnikatele zapojených obcí. Opět se tak potvrzuje vidění zástupců měst, kteří v této oblasti preferují především výměnu zkušeností a informací, rozdíly v preferencích ostatních potenciálních aktivit souvisejí s rozdíly mezi absorpční kapacitou měst a obcí (pro města je reálnější spolupráce na vytváření podnikatelských zón, obce více preferují měkká opatření, jako umožnění bezplatného marketingu na společných webových stránkách).

Obrázek 14 Příležitost ve spolupráci s okolními obcemi v oblasti podpory podnikání

Pozn. Znění otázky: „Vidíte příležitost podpory podnikání ve spolupráci s okolními obcemi ve ...?“, možno více odpovědí

Podpora ze strany státu a Úřadu práce

V rámci otevřené otázky zaměřené na formulaci doporučení pro intervence státu v oblasti zaměstnanosti bylo možné seskupit jednotlivé výroky do pěti kategorií obdobných jako v případě měst – infrastruktura a veřejné služby, nástroje politiky zaměstnanosti, podpora podnikání, legislativa a administrativa a Úřad práce (tabulka 8). Z řad obcí však bylo výrazně méně respondentů než v případě měst, a proto se respondenti jen v málo případech shodli na vhodných intervencích ze strany státu.

Jednoznačně nejvíce preferovanou intervencí je z hlediska dotázaných obcí vyšší podpora veřejně prospěšných prací jako nástroje APZ. Vyšší podpora je zde myšlena nejen vyšší alokací a vyšším počtem dotovaných pozic VPP, ale i v rozvolnění podmínek pro podpořené uchazeče (prodloužení doby podpory, rozšíření cílových skupin) a v dotační podpoře souvisejících nákladů (např. pořízování pracovního náčiní). To potvrdila i zjištění z fokusní skupiny a strukturovaných rozhovorů, v nichž respondenti kritizovali přílišnou časovou omezenost podpory nástrojů APZ, především pak veřejně prospěšných prací. Např. omezení podpory konkrétního pracovníka prostřednictvím veřejně prospěšných prací na maximální dobu jednoho roku omezuje výsledky tohoto nástroje, protože podpořený uchazeč po ukončení úvazku často rychle ztrácí získané kompetence a návyky. Z dalších nástrojů politiky zaměstnanosti bylo zmiňováno zvýšení finanční motivace (nízkopříjmových skupin) pracujících oproti nezaměstnaným příjemcům státní sociální podpory, zřízení veřejných sociálních podniků jako nástroje zvyšování zaměstnanosti a větší metodická podpora obcí ze strany poskytovatelů dotací pro čerpání dotačních příležitostí.

V oblasti infrastruktury a veřejných služeb bylo jednak navrhováno posílení podpory revitalizace brownfieldů včetně pružnějšího řešení majetkoprávních sporů, které jsou mnohdy hlavní překážkou revitalizace brownfieldů. Dále bylo navrhováno zkvalitnění dopravní obslužnosti, jejíž nedostatky limitují možnosti uplatnění na trhu práce pro nízkopříjmové skupiny obyvatel venkovských oblastí. To potvrdily i strukturované rozhovory,

v nichž se respondenti vyjádřili pro zvýšení četnosti spojů veřejné dopravy ve venkovských oblastech, kde vnímají veřejnou dopravní obslužnost jako nedostačující.

Z hlediska (přímé) podpory podnikání byl zaznamenán pouze jeden výrok zaměřený na podporu tvorby nových pracovních míst soukromými subjekty.

V oblasti legislativy a administrativy bylo navrženo snížení administrativní zátěže pro podnikatele, zajištění stabilnějšího legislativního prostředí (omezení nekoncepčních změn legislativy), posílení obecních rozpočtů ke zvýšení absorpční kapacity obcí pro řešení problematiky zaměstnanosti a personální posílení obecních úřadů odborníky kompetentními v problematice zaměstnanosti. Také účastníci fokusní skupiny i respondenti strukturovaných rozhovorů označovali administrativní zátěž a nestabilní legislativní prostředí jako překážky pro rozvoj podnikání i vyšší zapojení obcí a měst do řešení problematiky zaměstnanosti včetně participace na projektech s dotační podporou. V souvislosti s dotacemi ze strukturálních fondů EU bylo také kritizováno limitující nastavení podpory a změny v podmínkách podpory v průběhu dotačního období.

S výjimkou podpory veřejně prospěšných prací byla zaznamenána jediná další aktivita, u níž došlo ke shodě více respondentů – a to zkvalitnění informačních výstupů z Úřadu práce. Zde se respondenti odvolávali zejména na nedostupnost informací o nezaměstnanosti na úrovni obcí. Tyto výroky však nejsou přesné, protože data o nezaměstnanosti na úrovni obcí jsou (po delším období nedostupnosti) opětovně veřejně přístupná od 1. 3. 2014. Z hlediska agendy Úřadu práce však bylo zaznamenáno nejvíce různých výroků. Kromě požadavků na zvýšení informovanosti bylo navrženo také zvýšení kvality služeb zaměřené zejména na kvalitnější práci s klienty („více zprostředkování, méně administrativy“), meziobecní koordinace (např. na úrovni ORP) nabídky pracovních pozic a příležitostí v rámci APZ (informování o nabízených službách APZ v území), zintenzivnění spolupráce Úřadů práce s obcemi, odtajnění seznamů nezaměstnaných pro účely intervencí ze strany obce (nejspíše prostřednictvím změny legislativy) a důslednější kontrola práce "na černo" ze strany Úřadu práce. Právě skutečnost, že Úřad práce nesmí obcím sdělit totožnost nezaměstnaných, zmiňovali starostové dotázaní v rámci fokusní skupiny i experti zpovídaní prostřednictvím strukturovaných rozhovorů jako velkou překážku pro podpůrné intervence ze strany obcí.

Pozoruhodné je, že zástupci obcí na rozdíl od zástupců měst nenavrhovali zlepšení dostupnosti pracovišť Úřadu práce. To může být zapříčiněné jednak menším počtem respondentů, jednak určitou realističností respondentů z řad obcí, kteří patrně akceptují, že pracoviště Úřadu práce jsou stejně jako řada dalších agend státní správy a zařízení veřejných služeb soustředěny ve spádových městech. To je rozdíl oproti situaci méně lidnatých měst, která se hůře sžívají s pozicí zázemí jiného města se statutem obce s rozšířenou působností, nebo obce s pověřeným obecním úřadem.

Tabulka 8 Názory na nejefektivnější pomoc pro obce a města v politice zaměstnanosti ze strany státu

Téma	četnost
Infrastruktura a veřejné služby	
Revitalizace brownfieldů vč. pružnějšího řešení majetkoprávních sporů	1
Zlepšení dopravní obslužnosti	1
Nástroje politiky zaměstnanosti	
Větší podpora VPP (podpora souvisejících nákladů, rozšířené podmínky)	7
Zvýšit finanční motivaci pracujících oproti nezaměstnaným	1
Zřízení veřejných sociálních podniků	1
Větší metodická podpora obcí v rámci dotačních titulů	1
Podpora podnikání	
Podpora vytváření nových pracovních míst	1
Legislativa a administrativa	
Snížení administrativní zátěže pro podnikatele	1
Stabilnější legislativní prostředí	1
Posílení obecních rozpočtů	1
Personální posílení obecních úřadů a kompetentní odborníky	1
Úřad práce	
Zvýšit kvalitu služeb poskytovaných Úřadem práce	1
Kvalitnější, detailnější a aktuálnější informace z Úřadů práce	2
Meziobecní koordinace nabídky pracovních pozic a příležitostí v rámci APZ	1
Zintenzivnit spolupráci Úřadu práce s obcemi	1
Odtajnění seznamů nezaměstnaných pro účely intervencí ze strany obce	1
Důslednější kontrola práce "na černo"	1

Pozn.: Znění otázky: „Co by nejvíce pomohlo v politice zaměstnanosti ze strany státu pro obce?“

V tabulce jsou uvedeny všechny aktivity zmíněné respondenty dotazníkového šetření. Výroky respondentů byly upraveny.

6.2. Závěr

Také obce reflektují svou aktivní roli v řešení problematiky zaměstnanosti a podpoře podnikání, přičemž zejména upřednostňují vytváření příznivého prostředí pro podnikání. Vedle podpory podnikání prostřednictvím vytváření příznivého prostředí pro podnikání obce reflektují důležitost vymezování podnikatelských zón na území obcí. Vzhledem k omezenějšímu rozvojovému potenciálu obcí však toto opatření nezmiňují tak často, jako zástupci měst. Z hlediska podpory zaměstnanosti nad rámec podpory rozvoje podnikání však zastává velká část obcí poměrně pasivní roli (preferována je především podpora veřejné dopravy), která je však do určité míry vyvažována aktivitami řady obcí v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti (realizace projektů které pomohly zvýšit možnosti uplatnění občanů na trhu práce). Zástupci obcí i oslovení experti reflektují omezené kapacity obcí k intervencím v oblasti zaměstnanosti dané především fiskálními, lidskými a administrativními limity.

Z hlediska zvyšování potenciálu budoucího uplatnění žáků na trhu práce dochází v dotazovaných obcích zejména k podpoře aktivit, které mají za cíl nasměrovat žáky ke studiu oborů, jejichž absolventi mají solidní možnosti uplatnění na místním trhu práce, podpoře studentských brigád v rámci obce a k podpoře koncepční spolupráce místní samosprávy se školami. Oslovení experti i však navrhuje také intervence ke zvýšení relevance vzdělávání vůči požadavkům na trhu práce již od mateřských škol (např. podporu technických dovedností dětí).

Z hlediska preferovaných aktivit spolupráce oslovených obcí s okolními obcemi (případně i městy) v oblasti podpory zaměstnanosti jednoznačně převažuje výměna informací a zkušeností, tedy relativně „měkký“ druh spolupráce. Poměrně časté jsou také preference spolupráce při realizaci různých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. I u spolupráce v oblasti podpory podnikání dominuje zejména preference výměny informací a zkušeností mezi obcemi a městy, významnějším tématem možné spolupráce je také marketing místních firem a produktů na webových stránkách spolupracujících obcí. Jako vhodný nástroj meziobecní spolupráce bylo zmiňováno vytvoření pozice projektového manažera například na úrovni SO ORP, který by pomáhal zejména menším obcím v přípravě a administraci projektů podpořených (nejen) ze strukturálních fondů EU.

Mezi hlavními vhodnými intervencemi v politice zaměstnanosti ze strany státu zmiňovali respondenti zejména vyšší podporu a širší pojetí veřejně prospěšných prací. Obce by uvítaly nejen vyšší počet dotovaných pozic VPP, ale i rozvolnění podmínek pro podpořené uchazeče (prodloužení doby podpory, rozšíření cílových skupin) a dotační podporu souvisejících nákladů (např. pořizování pracovního náčiní). U ostatních intervencí však mezi respondenty z řad obcí nepanovala jednoznačná shoda (i když se do značné míry shodovaly s intervencemi navrhovanými zástupci měst). Podobně jako u zástupců měst navrhovali zástupci obcí opatření v oblastech infrastruktury a veřejných služeb, nástrojů politiky zaměstnanosti, podpoře podnikání, legislativě a administrativě a v oblasti fungování Úřadu práce. Nejvíce různých intervencí navrhovali respondenti právě u Úřadu práce, s jehož efektivitou zjevně nepanuje spokojenost ani v dotazovaných obcích.

Ze studia podkladů vyplývají obdobné potřeby obcí v oblasti zaměstnanosti, jako z výsledků dotazníkového šetření. Z hlediska státní politiky zaměstnanosti je potřebné zejména navyšování podpory dlouhodobě podfinancované aktivní politiky zaměstnanosti a zvýšení kapacity i kvality nástrojů APZ. Zároveň je zapotřebí zvýšit kvalitu služeb zaměstnanosti (především v gesci Úřadu práce), zejména pak zlepšováním lidských i odborných služeb zaměstnanosti potřebných k individuální práci s klienty. Zvýšenou pozornost je zapotřebí věnovat zejména osobám se ztíženým postavením na trhu práce, jejichž uplatnění na trhu práce je dlouhodobě neuspokojivé a jejichž pozice byla výrazně ztížena nedávnou hospodářskou krizí. Dlouhodobě nepříznivá je nízká motivace příjemců státní sociální podpory k hledání zaměstnání. Významnou výzvou je řešení nesouladu mezi vzdělanostní strukturou absolventů počátečního vzdělávání a poptávkou na trhu práce. Specifickou výzvou je eliminace relativně značného rozsahu práce na černo.

Z regionálního hlediska je velkou rozvojovou výzvou řešení nepříznivé situace na trhu práce v některých regionech, zejména v regionech s přetrvávajícími důsledky strukturálních změn ekonomiky a v periferních regionech a to i v souvislosti s opětovným zhoršením situace v těchto regionech v důsledku nedávné hospodářské krize. V těchto regionech bude zapotřebí nejen odstraňování deficitů v infrastruktuře, ale i realizace

cílených opatření na podporu tvorby pracovních míst a zvýšené úsilí při řešení potřeb osob se ztíženým postavením na trhu práce, a to zejména prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Možnosti obcí k účinné intervenci v oblasti zaměstnanosti jsou přitom velmi omezené skutečností, že situace na místním trhu práce je ovlivněna zejména situací v nadřazených pracovních centrech. Bez dobré kondice regionální ekonomiky a trhu práce tak intervence samotných obcí (až na výjimky) nemají velký potenciál ke zlepšení situace na místním trhu práce.

Vzhledem k nastavení politiky zaměstnanosti a legislativnímu prostředí v ČR mají místní samosprávy jen omezené možnosti k řešení výše zmíněných problémů v oblasti zaměstnanosti. K zásadnímu zlepšení mnoha z těchto problémů může dojít jen při vhodných vnějších intervencích, zejména pak ze strany státu. Možnosti samotných obcí k zapojení do rozvojových projektů (včetně projektů APZ) jsou navíc omezené limitovanými zdroji obcí na spolufinancování těchto projektů (což na rozdíl od měst platí i o „měkkých“ projektech, které nevyžadují velké investiční náklady) a limitovanými personálními a odbornými kapacitami pracovníků obecních úřadů. Efektivnější využití dotačních příležitostí v začínajícím programovém období 2014-2020 tak může záviset na zapojení obcí do nástrojů meziobecní spolupráce, např. do komunitně vedeného místního rozvoje.

7. Závěr a doporučení

Města a obce v České republice mají poměrně omezené možnosti intervencí v oblasti podpory zaměstnanosti, což souvisí s nastavením státní politiky zaměstnanosti (ústřední role státní správy v realizaci politiky zaměstnanosti) a obecně se shora – dolů orientovaným systémem veřejné správy, který nedává městům a obcím dostačující fiskální a personální kapacity k uplatnění silnější role v této problematice.

Města i obce reflektují svou aktivní roli v řešení problematiky zaměstnanosti a podpoře podnikání, přičemž zejména upřednostňují vytváření příznivého prostředí pro podnikání a poskytování prostor a zón pro rozvoj podnikání. Z hlediska podpory zaměstnanosti nad rámec podpory rozvoje podnikání však zastává velká část měst i obcí poměrně pasivní roli (preferována je především podpora veřejné dopravy), která je však do určité míry vyvažována aktivitami řady měst a obcí v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti (realizace projektů, které pomohly zvýšit možnosti uplatnění občanů na trhu práce). Je tedy účelné realizovat aktivity spojené s podporou tvorby pracovních míst – spolupráce s Úřady práce, zaměstnavateli ve městě, koordinace nabídky pracovních pozic, propagace webu, poradenství apod.

Z hlediska zvyšování potenciálu budoucího uplatnění žáků na trhu práce dochází ve sledovaných městech a obcích zejména k podpoře aktivit, které mají za cíl nasměrovat žáky ke studiu oborů, jejichž absolventi mají solidní možnosti uplatnění na místním trhu práce a k podpoře koncepční spolupráce místní samosprávy se školami. Zatímco města více preferují také podporu zvyšování kvalifikace žáků a absolventů prostřednictvím praxe, obce se více zaměřují na podporu studentských brigád.

Z hlediska preferovaných aktivit oslovených obcí a měst s okolními obcemi, resp. městy v oblasti podpory zaměstnanosti jednoznačně převažuje výměna informací a zkušeností, tedy relativně „měkký“ druh spolupráce. Poměrně časté jsou také preference spolupráce při realizaci různých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. I u spolupráce v oblasti podpory podnikání dominuje zejména preference výměny informací a zkušeností mezi obcemi a městy. Významným tématem možné spolupráce měst s okolními obcemi jsou také společné aktivity zaměřené na vznik podnikatelských zón, naopak u obcí je to marketing místních firem a produktů na webových stránkách spolupracujících obcí. Jako vhodný nástroj meziobecní spolupráce bylo zmiňováno vytvoření pozice projektového manažera na úrovni SO ORP, který by pomáhal zejména menším obcím v přípravě a administraci projektů podpořených (nejen) ze strukturálních fondů EU.

Mezi hlavními vhodnými intervencemi v politice zaměstnanosti ze strany státu zmiňovali respondenti zejména vyšší podporu a uplatňování nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, legislativní změny zaměřené zejména na redukci administrativní zátěže podnikatelů i institucí zapojených do řešení problematiky zaměstnanosti, potřebu zkvalitnění služeb Úřadu práce a podporu podnikání zejména prostřednictvím přímé podpory vytváření nových pracovních míst a podporu rozvoje infrastruktury (včetně podnikatelských zón) a veřejných služeb. Z konkrétních aktivit má největší podporu mezi respondenty z řad měst především znovuzavedení veřejné služby, zvýšení, rozšíření a prodloužení podpory veřejně prospěšných prací a zvýšení finanční motivace pracujících oproti nepracujícím příjemcům

státní sociální podpory. Také respondenti z řad obcí prosazují zejména vyšší podporu a širší pojetí veřejně prospěšných prací. Obce by uvítaly nejen vyšší počet dotovaných pozic VPP, ale i rozvolnění podmínek pro podpořené uchazeče (prodloužení doby podpory, rozšíření cílových skupin) a dotační podporu souvisejících nákladů (např. pořizování pracovního náčiní). Mírná většina respondentů z řad měst a výrazná většina respondentů z řad obcí uvedla, že jejich úřady jsou ochotné koordinovat nabídku pracovních příležitostí. To jen potvrzuje výhrady, které zazněly na adresu Úřadu práce, s jehož efektivitou není velká část respondentů spokojena.

Na druhou stranu starostové oslovení v rámci fokusní skupiny i experti zpovídání prostřednictvím strukturovaných rozhovorů připouštějí, že posílení role obcí a měst v naplňování politiky zaměstnanosti není za stávajících podmínek (tedy za stávajícího rozdělení kompetencí a finančních prostředků mezi státem a místními samosprávami) reálné. Jako velmi problematické pak označují nestabilní legislativní a metodické prostředí, v němž účinnost intervencí na místní úrovni limitují neustálé změny v nastavení nástrojů politiky zaměstnanosti a v dotačních podmínkách a absenci dlouhodobé koncepce nejen v oblasti zaměstnanosti, ale i v přerozdělení kompetencí mezi státní správou a místními samosprávami.

Ze studia podkladů vyplývají obdobné potřeby měst v oblasti zaměstnanosti, jako z výsledků dotazníkového šetření. Z hlediska státní politiky zaměstnanosti je potřebné zejména navyšování podpory dlouhodobě podfinancované aktivní politiky zaměstnanosti a zvýšení kapacity i kvality nástrojů APZ. Zároveň je zapotřebí zvýšit kvalitu služeb zaměstnanosti (především v gesci Úřadu práce), zejména pak zlepšováním lidských i odborných služeb zaměstnanosti potřebných k individuální práci s klienty. Zvýšenou pozornost je zapotřebí věnovat zejména osobám se ztíženým postavením na trhu práce, jejichž uplatnění na trhu práce je dlouhodobě neuspokojivé a jejichž pozice byla výrazně ztížena nedávnou hospodářskou krizí. Dlouhodobě nepříznivá je nízká motivace příjemců státní sociální podpory k hledání zaměstnání. Významnou výzvou je řešení nesouladu mezi vzdělanostní strukturou absolventů počátečního vzdělávání a poptávkou na trhu práce. Specifickou výzvou je eliminace relativně značného rozsahu práce na černo.

Z regionálního hlediska je velkou rozvojovou výzvou řešení nepříznivé situace na trhu práce v některých regionech, zejména v regionech s přetrvávajícími důsledky strukturálních změn ekonomiky a v periferních regionech a to i v souvislosti s opětovným zhoršením situace v těchto regionech v důsledku nedávné hospodářské krize. V těchto regionech bude zapotřebí nejen odstraňování deficitů v infrastruktuře, ale i realizace cílených opatření na podporu tvorby pracovních míst a zvýšené úsilí při řešení potřeb osob se ztíženým postavením na trhu práce, a to zejména prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Vzhledem k nastavení politiky zaměstnanosti a legislativnímu prostředí v ČR mají místní samosprávy jen omezené možnosti k řešení výše zmíněných problémů v oblasti zaměstnanosti. K zásadnímu zlepšení mnoha z těchto problémů může dojít jen při vhodných vnějších intervencích, zejména pak ze strany státu. Na druhou stranu však mají (především větší nebo fiskálně lépe situovaná) města fiskální, administrativní, případně i odborné kapacity k provádění účinnějších místních intervencí v oblasti zaměstnanosti za předpokladu jejich prioritizace v rozvojové politice měst.

Možnosti obcí k účinné intervenci v oblasti zaměstnanosti jsou omezené jednak zpravidla nedostačujícími kapacitami personálu obecních úřadů, jednak skutečností, že situace na místním trhu práce je ovlivněna zejména situací v nadřazených pracovních centrech. Bez dobré kondice regionální ekonomiky a trhu práce tak intervence samotných obcí (až na výjimky) nemají velký potenciál ke zlepšení situace na místním trhu práce. O to větší význam má případné zapojení obcí do aktivit meziobecní spolupráce, jednou z vhodných platforem může být také nový nástroj – Komunitně vedený místní rozvoj, který bude v programovém období 2014–2020 využíván pro intervence s podporou z fondů Evropské unie ve venkovském prostoru.

Role místní samosprávy je bezesporu důležitá pro úspěšnou implementaci politiky zaměstnanosti, avšak ukazuje se, že její zapojení je nedostatečné (Dohoda o partnerství). Podpora Evropské unie v programovém období 2007–2013 byla a v programovém období 2014–2020 pravděpodobně bude (operační programy v době zpracování studie (leden 2015) ještě nebyly schváleny Evropskou komisí a mohou doznat změn) poskytována na celou řadu aktivit, mimo jiné na integraci do společnosti a na trh práce, a to i s důrazem na romskou komunitu i na jiné znevýhodněné skupiny, rovné příležitosti na trhu práce, ale i vytváření partnerství či spolupráce, a to i na mezinárodní úrovni. Zajímavým tématem pro místní zaměstnanost jsou i sociální podniky, rovněž podpořitelné v obou sledovaných obdobích. Nicméně ty jsou zástupci obcí a účastníky hloubkových rozhovorů vnímány spíše jako doplňkové

Ačkoli portfolio disponibilních intervencí je poměrně široké, zájem ze strany obcí nebyl v letech 2007–2013 příliš velký. Zástupci obcí a měst vysvětlovali, že nešlo o nedostatek zájmu z jejich strany, ale o velkou administrativní zátěž pro ně a neschopnost spolufinancování dotací. Nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by přispělo k posílení absorpční kapacity, bylo snížení byrokratické zátěže v procesu administrace projektu.

Z přehledu realizovaných projektů (Databáze produktů ESF v ČR) konzultovaného k lednu 2015 vyplývá, že projektů v oblasti zaměstnanosti bylo podpořeno na straně obcí a měst pouze málo, jednotky nebo maximálně několik málo desítek v oblasti integrace na trh práce. Lze proto doporučit, aby byla v programovém období 2014–2020 posílena absorpční kapacita ze strany obcí v otázce politiky zaměstnanosti, neboť místní samospráva by díky všestranné znalosti daného území a jeho specifik mohla iniciovat spolupráci relevantních aktérů na trhu práce, což by mohlo efektivněji přispět k řešení zaměstnanosti na lokální nebo regionální úrovni.:

Zdroje dat a literatury

ANDRT, M. (2014): Prostupné obecní bydlení musí především motivovat. Moderní obec 7/2014, s. 37.

BLAŽEK, J. (2002): System of Czech local government financing as a framework for local development: 12 years of trial and error approach. Acta Universitatis Carolinae – Geographica, 37, 2, s. 157-173.

CENTRUM EP (2010): Analýza potenciálních potřeb obcí po roce 2013 z hlediska budoucí kohezní politiky, 40 s.

ČÁP, P. (2014): Sociální začleňování v CLLD s ohledem na synergii OP v ESIF 2014–2020. Dostupné z WWW: < <http://nsmascr.cz> > k 2. 12. 2014.

ČSÚ (2009): Postavení venkova v krajích ČR. Tisková zpráva. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/postaveni_venkova_v_krajich_cr>

ČSÚ (2013): Předběžné výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/slodb2011/redakce.nsf/i/predbezne_vysledky_scitani_lidu_domu_a_bytu_2011> k 31. 12. 2014.

DENÍK VEŘEJNÉ SPRÁVY (2010): IV. osa Programu rozvoje venkova ČR 2007–2013. Dostupné z WWW: < <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6421932> > K 1. 12. 2014.

DOSTÁLOVÁ, K. a kol. (2009): Naše města a evropské peníze. Potenciál městské dimenze strukturální a kohezní politiky Evropského společenství. Dostupné z WWW: < <http://www.vlasak.net/pool/ostatni/nase-mesta-a-evropske-penize.pdf> > k 12. 1. 2015.

ESFCR (2015): Databáze produktu ESF v ČR. Dostupné z WWW: <<http://esfdb.esfcr.cz/>> k 28.1.2015.

HAMPL, M. (2005): Geografická organizace společnosti v České republice: Transformační procesy a jejich obecný kontext. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, 138 s.

HAMPL, M., DOSTÁL, P. (2007): Geography and territorial administration in the Czech Republic: Issues of fragmentation and rescaling. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje.

HL. M. PRAHA, MAGISTRÁT HL. M. PRAHY (2012): OP Praha adaptabilita, programový dokument, verze prosinec 2012, 123 S. Dostupné z WWW:

<http://www.prahafondy.eu/userfiles/File/OPPA%20dokumenty/Texty_OP/OPPA_CS_fin_al_v2.pdf> k 27.1. 2013.

INSTITUT PLÁNOVÁNÍ A ROZVOJE HL. M. PRAHY (2014): Operační program Praha – Pól růstu ČR 2014–2020, verze červen 2014, 148 s. Dostupné z WWW:

<http://www.prahafondy.eu/userfiles/File/budoucnost2014plus/OPP/OP_Praha_7.0_ceska_verze.pdf> k 25. 1. 2015

KAŠPAROVÁ, L., PŮČEK, M. a kol. (2009): Kohezní politika: osídlení v České republice. MMR a Ústav územního rozvoje, Praha, 91 s.

MÁTL, O., SRNOVÁ, E. (2012): Budoucnost venkova v České republice. Dostupné z WWW:

<<http://www.smocr.cz/cz/publikace/analiza-potreb-venkova-ke-stazeni.aspx>> k 12. 1. 2015.

MMR (2007): Národní strategický referenční rámec ČR 2007-2013, 137 s. Dostupné z WWW:

< staženo k 28. 1. 2015: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/05324ba5-8418-4262-9368-ed280c94eb5e/NSRR-CJ.pdf?ext=.pdf>.

MMR (2010): Zásady urbánní politiky. Dostupné z WWW:

<http://www.mmr.cz/getmedia/63d00d20-3a85-48f5-b112-1d3b003398dd/ZUP_tisk.pdf> k 19. 1. 2015.

MMR (2014): Dohoda o partnerství pro programové období 2014 – 2020 Česká republika, verze schválená EK, 221 s. Dostupné z WWW:

<<http://strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Dohoda-o-partnerstvi>> k 27. 1. 2015

MMR (2014): Integrovaný operační program 2007-2013 – programový dokument – verze 2014, 245 s. Dostupné z WWW:

<http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/5e71a6c2-8599-4ba7-84b6-c5160be2dff1/Programovy-dokument-IOP_14112014.pdf?ext=.pdf> k 27. 1. 2015

MMR (2014): Integrovaný operační program 2007-2013 – prováděcí dokument – verze 2009,

199 S. Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/36a6d5a3-e8f1-4ac2-a6dc-0073c350e7c2/PD-IOP-cistopis-29-6-09_36a6d5a3-e8f1-4ac2-a6dc-0073c350e7c2.pdf?ext=.pdf> k 27.1. 2015

MMR (2014): Integrovaný regionální operační program 2014-2020, verze prosinec 2014, 266

s. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/866fee43-3250-489e-a586-e7c8ea374ca8/PD-IROP-15122014.pdf?ext=.pdf>> k 27.1. 2015

MPSV (2014): Statistická ročenka trhu práce v České republice 2013.

MPSV (2014): Operační program Zaměstnanost ČR, verze červen 2014, 205 s. Dostupné

z WWW: <<http://www.esfcr.cz/op-zamestnanost-2014-2020>> k 5.1. 2015.

MPSV (2014): Evaluace podpory sociálního a inkluzivního podnikání v OP LZZ, 180 s.

Dostupné z WWW: <<http://www.esfcr.cz/folder/5069/>> k 29. 4. 2014.

OPERAČNÍ PROGRAM ZAMĚSTNANOST 2014-2020. Dostupné z WWW:

<<http://www.esfcr.cz/op-zamestnanost-2014-2020>> k 19. 1. 2015.

PORTÁL MPSV (2015): Výdaje na státní politiku zaměstnanosti. Dostupné z WWW:

<<https://portal.mpsv.cz/sz/stat/vydaje>> k 27. 1.2015.

SIROVÁTKA, T., ŠÍMKOVÁ, I. (2013): Politika zaměstnanosti a další opatření na trhu práce v dlouhodobé perspektivě a v průběhu krize. Dostupné z WWW:

<http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_353.pdf> k 27. 1.2015.

SRŠEŇ, R. (2014): Možnosti implementace nástrojů integrovaného rozvoje v budoucím programovacím období (CLLD a ITI). Dostupné z WWW: <[www. http://nsmas.cz.](http://www.nsmas.cz)> k 10. 1. 2015.

STRATEGIE POLITIKY ZAMĚSTNANOSTI DO R. 2020. Dostupné z WWW:

<http://www.infoprovsechny.cz/request/strategie_politiky_zamestnanosti> k 27.1.2015.

STRUKTURÁLNÍ FONDY (2015): Harmonogram výzev. Dostupné z WWW:

<<https://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Kalendar-akci?t=4>> k 28.1.2015.

ÚŘAD VLÁDY ČR (2014): Národní program reforem 2014, 58 s. Dostupné z WWW:

<<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/NPR-2014.pdf>> k 28. 1. 2014.

UUR (2006): Principy a pravidla územního plánování. Dostupné z WWW:

<http://www.uur.cz/principy/konference/KapitolaB%5CB21_UzemiOsidleni_20060919.pdf> k 19. 1. 2015.

VEŘEJNÁ SPRÁVA (2008): Správa na úseku zaměstnanosti. Dostupné z WWW:

< <http://www.mvcr.cz/clanek/sprava-na-useku-zamestnanosti.aspx>> k 27.1.2015.

VEŘEJNÁ SPRÁVA (2012): Jak se změnil venkov za 10 let? Dostupné z WWW: <

<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6546839&ht=probl%EDmy+obc%ED>> k 10. 1. 2015.

VOJTÍŠKOVÁ, K. (2014): Komunitně vedený místní rozvoj – mohl by být vhodným nástrojem čerpání evropských peněz pro česká města? Dostupné z WWW:

< <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6634416>> k 10. 1. 2015.

Zákon 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

Svaz měst a obcí
SMO
ČESKÉ REPUBLIKY

ODPOVĚDNÝ
ZASTUPITEL

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Přílohy

Příloha 1 Možnosti podpory zaměstnanosti pro obce, jakožto potenciální příjemce v programovém období 2007 - 2013

Téma	Podporované aktivity	OP / fond	Prioritní osa / oblast podpory	Geografické vymezení	Poznámka
Sociální integrace (do společnosti a na trh práce)	- Podpora vzdělávání zadavatelů, poskytovatelů, uživatelů a dalších subjektů v oblasti sociálního začleňování do společnosti a na trh práce - Podpora sociálních služeb a dalších nástrojů ve prospěch sociálního začleňování cílových skupin do společnosti a na trh práce – včetně podpory sociální ekonomiky, tj. zejména podpora nových podnikatelských aktivit s cílem zaměstnání osob ze znevýhodněných cílových skupin, podnikatelské aktivity osob samostatně výdělečně činných, které jsou zároveň sociálně znevýhodněnou skupinou, podnikatelské aktivity směřující k zajištění veřejných služeb v rámci regionu, u kterých je majoritní část uživatelů veřejné služby tvořena cílovou skupinou znevýhodněných osob	OPLZZ / ESF	3 Sociální integrace a rovné příležitosti / 3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb	území ČR, mimo Prahu	Obce způsobilý příjemce v rámci grantových schémat a Fondu malých projektů
Sociální integrace s důrazem na romské komunity (do společnosti a na trh práce)	- Podpora vzdělávání zadavatelů, poskytovatelů, uživatelů služeb a dalších subjektů v oblasti sociálního začleňování příslušníků romských komunit do společnosti a na trh práce - Podpora sociálních služeb a dalších nástrojů působících ve prospěch sociálního začleňování příslušníků sociálně vyloučených romských komunit do společnosti a na trh práce	OPLZZ/ESF	3 Sociální integrace a rovné příležitosti / 3.2 Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit	území ČR, mimo Prahu	Obce způsobilý příjemce v rámci grantových schémat, omezeně i u individuálních projektů
Integrace na trh práce	- Podpora nástrojů a činností vedoucích k motivaci a aktivizaci cílové skupiny k zaměstnání a jeho udržení a k dalšímu profesnímu vzdělávání Podpůrné služby (zejména poradenské služby, včetně bilanční diagnostiky) k usnadnění přístupu k zaměstnání a k jeho udržení a přispění k průběhu a úspěšného dokončení dalšího profesního vzdělávání - Podpora tvorby a realizace komplexních programů zaměstnanosti za spolupráce místních iniciativ, sociálních partnerů a dalších spolupracujících organizací s využitím nových a netradičních metod podporujících zaměstnanost a zapojením doprovodných opatření Podpora uplatnění na trhu práce formou příspěvku na úhradu mzdových	OPLZZ/ESF	3 Sociální integrace a rovné příležitosti / 3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce	území ČR, mimo Prahu	Obce způsobilý příjemce v rámci grantových schémat

	nákladů zaměstnavatelům a tvorbu pracovních míst pro příslušníky cílových skupin, včetně pracovních míst na zkoušku, pro získání pracovních zkušeností (zejména pracovních dovedností a návyků) Podpora udržitelnosti pracovních míst pro příslušníky cílové skupiny				
Rovné příležitosti na trhu práce	- Zpřístupnění nabídky vzdělávacích a rekvalifikačních programů, včetně distančních forem vzdělávání usnadňujících zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti na trhu práce včetně výkonu samostatné výdělečné činnosti - Podpora přístupu žen k získání klíčových dovedností na trhu práce, zejména v oblasti informačních a komunikačních technologií - Zavádění flexibilních forem organizace práce a jejich ověřování v praxi - Opatření a činnosti směřující ke snížení segregace pracovního trhu podle pohlaví, včetně rekvalifikací a programů pro získání pracovních dovedností v oborech, které jsou z hlediska pohlaví považovány za netypické - Tvorba a vývoj programů pro odstranění projevů diskriminace na trhu práce na základě pohlaví, vyhledávání nejzávažnějších projevů diskriminace na trhu práce, aktivní vyvíjení nových možností samostatných aktivit se zaměřením na odstranění diskriminace - Doprovodná opatření vedoucí k podpoře rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce (např. příspěvek na dopravu od zaměstnavatele, zajištění hlídání dětí apod.) - Rozvoj vzdělávání a motivace zaměstnavatelů v oblasti rovných příležitostí žen a mužů a sladování pracovního a rodinného života, zvyšování povědomí o významu opatření ke sladění pracovního a rodinného života a o významu flexibilních forem organizace práce - Vzdělávání rodičů v oblasti zaměstnaneckých práv týkajících se slučitelnosti zaměstnání a rodiny a v oblasti rodičovských (zejména otcovských) kompetencí - Vzdělávání rodičů na mateřské a rodičovské dovolené zaměřené na návrat do zaměstnání nebo udržení kontaktu se zaměstnáním, podpora resocializace rodičů na mateřské a rodičovské dovolené a osob v domácnosti - Podpora a rozvoj služeb péče o děti za účelem sladění pracovního a	OPLZZ/ESF	3 Sociální integrace a rovné příležitosti /3.4 Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života	území ČR, mimo Prahu	Obce způsobilý příjemce v rámci grantových schémat

	rodinného života jejich rodičů formou financování personálního zajištění finančně a teritoriálně dostupných služeb péče o děti předškolního a mladšího školního věku - Rozvoj inovativních programů a opatření směřujících k sladění pracovního a rodinného života - Podpora partnerství různých aktérů rodinné politiky na místní, regionální, národní a mezinárodní úrovni za účelem sladění pracovního a rodinného života				
Mezinárodní spolupráce	- Výměna zkušeností a přenos dobré praxe mezi členskými státy v otázkách týkajících se věcného zaměření ESF (aktivní politika zaměstnanosti, řešení problémů sociálního začleňování specifických skupin obyvatel, další profesní vzdělávání, modernizace veřejné správy apod.) a implementace ESF - Podpora vzniku a rozvoj lokálních partnerství	OPLZZ/ESF	5 Mezinárodní spolupráce / 5.1 Mezinárodní spolupráce	území ČR, včetně Prahy	Obce způsobilý příjemce v rámci grantových schémat
Investiční podpora – integrace romských lokalit a sociální ekonomika	- Investiční podpora při zajištění dostupnosti takových služeb, které umožní návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti - Investiční podpora poskytovatelům sociálních služeb, zaměstnavatelům a dalším subjektům při prosazování a realizaci nástrojů sociální ekonomiky	IROP / ERDF	3 Zvýšení kvality a dostupnosti veřejných služeb / 3.1 Služby v oblasti sociální integrace	území ČR, mimo Prahu	
Dostupnost zaměstnání a účast na trhu práce pro znevýhodněné osoby	- Začleňování znevýhodněných osob - Rozvoj organizací podporujících začleňování znevýhodněných osob - Podpora souladu pracovního a soukromého života - Rozvoj kapacit malých organizací - Podpora sociální ekonomiky	OPPA / ESF	2 Podpora vstupu na trh práce	Praha	

Zdroj: vlastní zpracování na základě OP Lidské zdroje a zaměstnanost 2007-2013 – programový dokument – verze 2, prováděcí dokument – verze 2.5, Integrovaný operační program 2007-2013 – programový dokument – verze 2014, prováděcí dokument – verze 2009, OP Praha – Adaptabilita 2007-2013, programový dokument – verze leden 2013.

Příloha 2 Možnosti podpory zaměstnanosti pro obce, jakožto potenciální příjemce v programovém období 2014–2020

Téma	Podporované aktivity	OP / fond	Priorita / specifický cíl	Geografické vymezení	Územní dimenze
Podpora zaměstnanosti	• Zprostředkování zaměstnání • Poradenské a informační činnosti a programy • Bilanční a pracovní diagnostika • Rekvalifikace • Podpora vytváření nových pracovních míst • Podpora umístění na uvolněná pracovní místa • Podpora aktivit k získání pracovních návyků a zkušeností • Podpora flexibilních forem zaměstnání • Doprovodná opatření umožňující začlenění podpořených osob na trh práce • Motivační aktivity • Pracovní rehabilitace • Realizace nových či inovačních nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti	OPZ / ESF	1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly / SC 1.1.1 Zvýšit míru zaměstnanosti podpořených osob	území ČR, včetně Prahy	důraz na problémové regiony (např. formou vyčleněných prostředků), ITI, IPRÚ
Rozdíly v postavení mužů a žen na trhu práce	• Další profesní vzdělávání pro ženy a osoby pečující o jiné závislé osoby zaměřené na zlepšení jejich přístupu na trh práce, včetně výkonu samostatné výdělečné činnosti • Vzdělávání a poradenské aktivity pro osoby na mateřské a rodičovské dovolené a pečující o závislé osoby či ženy ve starším věku • Podpora opatření pro odstranění projevů diskriminace na trhu práce na základě pohlaví (včetně vícečetné diskriminace) a pro snížení horizontální a vertikální segregace trhu práce podle pohlaví a rozdílů v odměňování žen a mužů • Vzdělávání, zvyšování povědomí, poradenství v oblasti rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce za účelem odstraňování genderových stereotypů a diskriminace na základě pohlaví • Advokační služby pro pomoc obětem diskriminace na trhu práce z hlediska rovnosti žen a mužů, včetně ekonomického, psychologického a právního poradenství • Podpora zavádění flexibilních forem práce a jejich využívání v praxi jako nástroje podpory slučitelnosti pracovního a soukromého života	OPZ / ESF	1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly / SC 1.2.1 Snížit rozdíly v postavení žen a mužů na trhu práce	území ČR, včetně Prahy	není specifikováno

	• Podpora a rozvoj služeb péče o děti za účelem zvýšení zaměstnanosti pečujících osob a usnadnění slučitelnosti pracovního a soukromého života • Podpora aktivit zaměřených na vyšší míru zapojení mužů do péče o děti a další závislé osoby • Doprovodná opatření vedoucí k podpoře rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce s cílem usnadnění přístupu cílových skupin k hlavní formě podpory v této investiční prioritě - zejména zajištění dopravy, ubytování a stravování účastníků, péče o závislé osoby apod. • Zlepšení koordinace místních a celostátních politik týkajících se rovných příležitostí žen a mužů a jejich implementace či přizpůsobení				
Další vzdělávání zaměstnanců	• Další profesní vzdělávání zaměstnanců podporované zaměstnavateli, zaměřené na odborné i klíčové kompetence, včetně podpory dalšího profesního vzdělávání OSVČ • Tvorba a realizace podnikových vzdělávacích programů, včetně přípravy podnikových lektorů a instruktorů • Podpora a poradenství při vytváření a zavádění moderních systémů řízení a rozvoje lidských zdrojů v podnicích • Podpora sdružování malých a středních podniků za účelem vzdělávání (např. formou vzdělávacích klastrů) • Tvorba a realizace vzdělávacích programů pro zaměstnance, kteří jsou ohroženi propouštěním • Poradenské a informační aktivity v oblasti kariérního poradenství, orientace na trhu práce, možnosti služeb zaměstnanosti atd., vzdělávací a rekvalifikační programy pro zaměstnance podniků procházejících restrukturalizací nebo končících svoji činnost, včetně propouštěných zaměstnanců • Podpora zavádění age managementu (řízení s ohledem na věk, schopnosti a potenciál pracovníků) do podniků • Podpora odborné praxe a stáží v podnicích • Podpora spolupráce podniků a vzdělávacích institucí za účelem sladování kvalifikační úrovně a kvalifikační struktury pracovní síly s požadavky trhu práce • Budování kapacit sociálních partnerů zejména prostřednictvím	OPZ	1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly / SC 1.3.1 Zvýšit odbornou úroveň znalostí, dovedností a kompetencí pracovníků a soulad kvalifikační úrovně pracovní síly s požadavky trhu práce	území ČR, včetně Prahy	není specifikován o

	vzdělávání, opatření na vytváření sítí a posílení sociálního dialogu a činnosti společně uskutečňované sociálními partnery				
Zaměstnání, podpora zaměstnanosti mladých lidí regionu NUTS 2 SZ	• Podpora učňovské přípravy a odborných stáží • Poskytnutí prvních pracovních zkušeností • Podpora náboru mladých pracovníků a podpora vytváření pracovních míst • Podpora zahájení podnikání • Odborné vzdělávání a příprava • Podpora mobility mladých pracovníků • Programy druhé šance • Podporované aktivity jsou zaměřeny na mladé lidi ve věku 15 - 29 let	OPZ / ESF	1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly / SC 1.5.1 Snížit míru nezaměstnanosti podpořených mladých osob v regionu NUTS 2 Severozápad	pouze NUTS 2 SZ	není specifikováno
Komunitně vedené místní strategie	• Podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni • Podpora spolupráce aktérů na místní úrovni při řešení lokální nezaměstnanosti, zjišťování potřeb lokálních zaměstnavatelů • Podpora a vytváření podmínek pro vznik a rozvoj komunálních sociálních podniků • Vzdělávání venkovského obyvatelstva v oblastech relevantních pro zvýšení lokální zaměstnanosti a poradenství pro získání zaměstnání • Podpora sociálního začleňování osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím aktivit zaměřených na prevenci sociálního vyloučení osob, služeb poskytovaných terénní a ambulantní formou, podpora komunitní sociální práce • Vznik a rozvoj specifických nástrojů k prevenci a řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách (zohledňující rovněž kriminalitu a veřejný pořádek) s využitím znalosti lokálního prostředí • Podpora prarodinných opatření obcí a dalších aktérů na místní úrovni	OPZ / ESF	2 Sociální začleňování a boj s chudobou / 2.3.1 Zvýšit zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech	Celé území ČR	Pouze CLLD
Inovace při podpoře zaměstnanosti	• Podpora kapacit pro vývoj a šíření inovací v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti, sociálního začleňování a veřejné správy • Vytvoření a rozvoj kapacit pro inovační nabídku a poptávku (vzdělávání aktérů na straně poptávky i nabídky, vznik inovační platformy – podpora síťování a spolupráce aktérů, apod.) • Podpora sociálního experimentování, sběru dobré praxe a fungujících principů a jejich šíření	OPZ / ESF	3 Sociální inovace a mezinárodní spolupráce / 3.1.1 Zvýšit efektivitu sociálních inovací a mezinárodní spolupráce v tematických oblastech OPZ	Celé území ČR	důraz na problémové regiony (např. formou vyčleněných prostředků),

	- Aktivní a preventivní nástroje politiky zaměstnanosti, zprostředkování práce, inovace v zaměstnávání mladých a starších lidí, inovace přispívající k rovným příležitostem na trhu práce a s důrazem na sladování pracovního a rodinného života, vznik nových pracovních příležitostí a přeměnu stávajících pracovních pozic v kontextu tzv. green economy a kreativních odvětví Spolupráce regionů v oblasti zaměstnanosti a sociálního začleňování - Přizpůsobení pracovníků, podniků a podnikatelů změnám trhu práce, rozvoj lidských zdrojů ve firmách, inovace na pracovištích, rozvoj dalšího vzdělávání a strategií celoživotního vzdělávání pro zaměstnance - Aktivní a zdravé stárnutí - Efektivní využití potenciálu migrace - způsoby práce s migranty v návaznosti na jejich inkluzi na trh práce (např. řešení nelegálních forem zaměstnanosti) a aktuální potřeby trhu práce - Zvyšování efektivity sociálních služeb a nové způsoby jejich financování a spolupráce se zaměstnavateli - Inovace v oblasti dlouhodobé péče, propojení sociální a zdravotní péče Podpora práce komunitních organizací a dalších místních iniciativ s cílem zlepšování vztahu a koordinace mezi různými organizacemi se záměrem poskytovat vylepšené služby, které reagují na aktuální potřeby klientů Podpora produkce vytvořené zejm. osobami znevýhodněnými na trhu práce - Adaptace na nové technologie zajišťující udržitelný rozvoj – inovativní způsoby adaptace zaměstnanců na nové technologie na pracovišti, adaptace osob vyloučených nebo ohrožených sociálním vyloučením a chudobou na nové technologie s cílem zvýšení jejich zaměstnatelnosti Rozvoj sociálního a sociálně integračního podnikání, např. s využitím sociálních franšíz Výměna zkušeností a přenos dobré praxe mezi členskými státy EU v otázkách týkajících se aktivní politiky zaměstnanosti Podpora vzniku tematických sítí a spolupráce mezi projekty v různých členských státech EU				ITI, IPRÚ
Podpora	Vznik a rozvoj podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání,	OPZ /	Priorita 2 Sociální	území ČR,	ITI, IPRÚ

sociálního podnikání	zavedení systému podpory startu, rozvoje a udržitelnosti sociálních podniků (zapojení i soukromého sektoru), včetně aktivit vedoucích k zajištění snadnějšího přístupu k jejich financování	ESF	začleňování a boj s chudobou / SC 2.1.2 Rozvoj sektoru sociální ekonomiky, 2.3.1	včetně Prahy	pouze SC 2.1.1 a CLLD pouze SC 2.3.1
	Zavedení vzdělávacích programů, vzdělávání a poradenství související s podporou vzniku, založením, provozem a marketingem sociálního podniku Podpora a vytváření podmínek pro vznik a rozvoj sociálních podniků, včetně společensky odpovědného zadávání zakázek; zvyšování povědomí a informovanosti o sociálním podnikání a spolupráce všech relevantních aktérů	OPPPR / ESF	3 Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě / 3.4 Rozvoj sociálních podniků místních komunit	Praha	-
Infrastruktura sociálního podnikání	Výstavba, rekonstrukce, rozšíření a vybavení sociálních podniků	IROP /ERDF	2 Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů / 2.2 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání	Celé území ČR kromě Prahy	Sociálně vyloučené oblasti, CLLD
	Vznik a rozvoj sociálních podniků poskytujících pracovní příležitosti pro znevýhodněné a obtížně zaměstnatelné skupiny obyvatel v Praze (včetně chráněných dílen)	OPPPR / ERDF	3 Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě / 3.2 Posílení infrastruktury pro sociální podnikání	Praha	-

Zdroj: vlastní zpracování na základě informací z OP Zaměstnanost 2014 - 2020, verze červen 2014, Integrovaný operační program 2014 – 2020, verze prosinec 2014, OP Praha – pól růstu ČR, verze červen 2014.

Příloha 3

Dotazník 1: Podpora místní zaměstnanosti

podíl obce na řešení nezaměstnanosti a podpoře podnikání

1. Podíl obce na řešení nezaměstnanosti vidíte:
 - a) Ve vytváření podmínek pro podnikání,
 - b) v poskytnutí prostoru pro firmy a podnikatele na svém území,
 - c) vytvářením pracovních míst v rámci obce,
 - d) pravidelným jednáním s firmami, podnikateli o pracovních příležitostech pro místní občany,
 - e) jiné:..... ,
 - f) nemůže se podílet na řešení nezaměstnanosti.
2. Podíl obce na podpoře podnikání vidíte:
 - a) Ve vytváření a koordinaci vhodného podnikatelského prostředí,
 - b) v poskytnutí obecních prostor,
 - c) v poskytnutí zázemí pro podnikatele,
 - d) ve slevě na poplatcích,
 - e) v úpravě územního plánu s vyčleněním lokalit vhodných pro podnikání,
 - f) jiné:,
 - g) obec nemůže podporovat podnikání.
3. Uveďte Vaši dosavadní aktivitu pro podporu zaměstnanosti ve Vaší obci
 - a) Založení organizace, která zaměstnává občany obce,
 - b) majetkový podíl v organizaci, která zaměstnává občany obce,
 - c) realizace projektů, které pomohly občanům zvýšit možnost uplatnění na trhu práce,
 - d) podpora veřejné dopravy za účelem dopravy občanů do zaměstnání,
 - e) propagace místních produktů a výrobků místních podnikatelů,
 - f) jiné:.....

Obce a školy

4. Co děláte pro budoucí uplatnění žáků na trhu práce
 - g) Podpora mimoškolních i školních aktivit k orientaci žáků na tradiční obory v regionu,
 - h) podpora školních projektů, které zvyšují povědomost o řemeslech a budoucím uplatnění na trhu práce,
 - i) spolupráce s vysokými nebo středními odbornými školami,
 - j) studentské brigády v rámci obce, jejích organizací a obecního úřadu,
 - k) zaměstnání absolventů na absolventské praxi,
 - l) zapojení škol do strategického plánování v obci,
 - m) jiné formy spolupráce:

Spolupráce obce s okolními obcemi

5. Které způsoby podpory zaměstnanosti preferujete ve spolupráci s okolními obcemi:
 - a) výměna informací a zkušeností s jinými obcemi např. jak podporují nezaměstnané, jak tvoří pracovní místa,
 - b) společné vytváření pracovních míst v rámci veřejně prospěšných prací, tj. sdílení pracovníků VPP dle aktuálních potřeb,
 - c) vytvoření společné organizace, která by nabízela služby více obcím,
 - d) vytvoření společného sociálního podniku s pracovní příležitostmi pro občany zapojených obcí,
 - e) společné financování poradenských a vzdělávacích služeb pro nezaměstnané občany zapojených obcí,
 - f) bezplatné zapůjčení prostor neziskové organizaci, která by poskytovala poradenství a vzdělávání nezaměstnaným osobám,
 - g) společný web či propojené webové stránky s pracovními příležitostmi a inzeráty občanů hledajících zaměstnání,
 - h) jiné:.....

6. Vidíte příležitost podpory podnikání ve spolupráci s okolními obcemi ve:
- výměně informací a zkušeností s jinými obcemi např. jak podporují začínající podnikatele, jak přilákávají investory a firmy na svá území,
 - společném vytvoření a finanční podpoře podnikatelského inkubátoru,
 - společném financování poradenských služeb pro začínající podnikatele zapojených obcí,
 - společném webu či propojených webových stránkách, kde by mohli podnikatelé zveřejňovat svou nabídku výrobků a služeb,
 - bezplatné inzerci a reklamě pro místní firmy na společném webu obcí,
 - podpoře vzniku podnikatelské zóny,
 - jiné:

Příležitost obce pro podnikání a její podchycení

7. Jakou roli by podle vás obec měla hrát v podpoře podnikání
- Nabídka nevyužitých prostor pro podnikání,
 - koordinace nabídky soukromých prostor a pozemků,
 - aktivní role v brownfields a jejich nabídce,
 - vymezení ploch pro podnikání v územním plánu,
 - Jiné:

Obec a úřad práce

8. Co by nejvíce pomohlo v politice zaměstnanosti ze strany státu pro obce?
Vypište:
9. Jste ochotni ve vaší obci koordinovat nabídku poptávky kvalifikovaných sil?
- ano
 - ne